

Latvijas Nacionālais kultūras centrs

Dabas objektu pētījumi mācību uzdevumos
Metodiskais materiāls

Metodiskais materiāls izstrādāts,
gatavojoties profesionālās ievirzes mākslas skolu audzēkņu
Valsts konkursam 2018./2019. mācību gadā

Rīga
2020

Satura rādītājs

Valsts konkursa pirmās kārtas uzdevumi	4
Dabas objektu pētīšana	5
Paprika Veronika Plaude, Ādažu Mākslas un mūzikas skola	6
Valrieksts Veronika Plaude, Ādažu Mākslas un mūzikas skola	7
Ābols Vera Semjonova, PIKC Daugavpils Dizaina un mākslas vidusskola „Saules skola”	8
Čiekurs Rudīte Liepiņa, Gulbenes Mākslas skola	9
Akmens Antons Vaivods, Jūrmalas Mākslas skola	11
Mājdzīvnieks Laima Narvila, Kandavas Mākslas un mūzikas skola	12
Ķīnas kāposts Ilze Baumanē, Kandavas Mākslas un mūzikas skola	13
Zaru saišķis Eva Stāvere, Limbažu Mākslas skola	14
Sāls kristāls Eva Stāvere, Limbažu Mākslas skola	15
Biete Dace Rudzīte, Sandra Valaine, Lubānas Mākslas skola	16
Priede Kristīne Japiņa, Pārdaugavas Mūzikas un mākslas skola	18
Putna spalva Dita Kalnriekstiņa, Pļaviņu Mākslas skola	19
Granātābols Anna Žūriņa, Māras Muižnieces Rīgas Mākslas skola	20
Priedes zars Dace Balode, Ulbrokas Mūzikas un mākslas skola	22
Sēnes Vīta Miķelsone, Vecpiebalgas vidusskola	23
Ķirbis Sanita Cimdiņa, Vecpiebalgas vidusskola	25
Sīpols Inga Kovaļevska, Viesītes Mūzikas un mākslas skola	26

Dažādi piemēri Balvu Mākslas skola Kandavas Mākslas un mūzikas skola Maijas Pīlāgas Lēdurgas Mākslas un mūzikas skola Tukuma Mākslas skola Valmieras Dizaina un mākslas vidusskola Varakļānu Mūzikas un mākslas skola Ventspils Mākslas skola Zilupes Mūzikas un mākslas skola	11
Pētīšanas process	33
Interesantu motīvu, tēmu meklējumi Ieva Saulīte, Ādažu Mākslas un mūzikas skola	34
Eksperimenti ar tehnikām un materiāliem Linda Bēce, Alojas Mūzikas un mākslas skola	37
Dabas objektu mainīgā daba Olga Reče, Balvu Mākslas skola	38
Čiekura sēklas lidojums Gunta Vēvere, Dagne Ventīņa, Bergu Mūzikas un mākslas pamatskola	39
Ozols no zīles līdz varenam kokam Maija Purgaile, Bergu Mūzikas un mākslas pamatskola	40
Ūdens vizuāls pētījums Vera Semjonova, PIKC Daugavpils Dizaina un mākslas vidusskola „Saules skola”	41
Izdomāts dzīvnieks Jolanta Balode, Engures Mūzikas un mākslas skola	42
Tomāta attīstība Liene Bernāte, Grobiņas Mūzikas un mākslas skola	44
Ja es būtu dizainers Rudīte Liepiņa, Gulbenes Mākslas skola	45
Bumbiera pārvērtības Ingūna Linde, Marija Vītola, Inčukalna Mūzikas un mākslas skola	47
Dabas objektu atspiedumi Zanda Liedskalniņa, Jaunpiebalgas Mūzikas un mākslas skola	48
Operācija Nagu melnumi Ilze Emse Grīnberga, Zane Vēvere, Liene Sabule, Jelgavas Mākslas skola	49
Dabas pētījums pie jūras Gundega Muzikante, Jūrmalas Mākslas skola	51
Ēdamo augu krāsvielu meklējumos Ieva Strazdiņa, Jūrmalas Mākslas skola	53
Kristālu pētīšana Irēna Olekša, Krimuldas Mūzikas un mākslas skola	55
Dabas objektu pētīšana un skicēšana Ina Ozola, Kuldīgas Mākslas un humanitāro zinību vidusskola	57

Gleznošana ar Ķinas tušu Dace Ērenpreisa, Latgales priekšpils e tas m u zikas un m a kslas skola	58
Gaismenas klusaja daba J e kaba Graubiņa L i v a nu M u zikas un m a kslas skola	60
Izpete ka impulss jaunas lietas radišanai Ineta Zvoņņikova, Jura Soik a na Ludzas M a kslas skola	61
Ziedu petijums Vija To e ča, J a ņa Simsona Madonas M a kslas skola	63
Kada krasa ir kartupeļu sula? Laila Strada, Mazsalacas M u zikas un m a kslas skola	64
Agregatstavokli Liene Mackus, M a lpils M u zikas un m a kslas skola	65
Makslas darbs ka ierosme petijumam Iveta Laure, M a ras Muižnieces R i gas M a kslas skola	66
Klasesbiedru sejas Inga Melne, Skr i veru M u zikas un m a kslas skola	69
Objektu enas L a sma Lopatko, Valmieras Dizaina un m a kslas vidusskola	70
Krasu toni dabas objektos L a sma Lopatko, Valmieras Dizaina un m a kslas vidusskola	71
Eksperimenti ar bieti Inita Dzalbe, Ventspils M a kslas skola	72
Dabas objekta petišana palielinajuma Ieva Pastare, Ventspils M a kslas skola	73
Dabas objekta attelošana netradicionala tehnika Ieva Pastare, Ventspils M a kslas skola	74
Valsts konkursa otras kartas uzdevumi	75

Valsts konkursa pirmās kārtas uzdevums Dabas objekta/u vizuāls pētījums

1. Soļi, kas veicami konkursa uzdevuma veikšanai:

1.1. rūpīga izvēle, ko pētīt;

Dabas objektu izvēlas audzēknis, jo šis uzdevums prasa no audzēkņa ieinteresētību, atbildību par savu izvēli, motivāciju veltīt zināmu laiku, lai iedziļinātos. Izvēlēto dabas objektu iespējams procesa gaitā mainīt, ja tam ir iemesls.

1.2. izvēlētajā objekta **izpēte** noteiktā laika periodā – zīmēšana vai gleznošana no dabas, pievienojot darbam informāciju;

Pētot dabas objektu, ieteicams ņemt vērā:

- lai attēlotu objektam raksturīgo, interesanto, neparasto, izvēlēties atbilstošu zīmēšanas, gleznošanas tehniku, jauktu tehniku vai autortehniku;
- lai attēlotu dabas objektam raksturīgās vizuālās vērtības, izvēlēties atbilstošus izteiksmes līdzekļus un, ja nepieciešams – interpretēt izpētīto dabas objektu;
- iekļaut katrā no darbiem informāciju: datums, autora vārds vai vārds un uzvārds;
- pēc izvēles: laika, vietas u.c. fiksējums darbos, norādot, kad un kur zīmējums/gleznojums tapis (var pievienot personiskās pieredzes, laika apstākļu u.c. faktoru aprakstu, kas izdevies un nav izdevies, ko domājis zīmējot u.tml.). Informācija tiek integrēta darbā vai atrodas laukumā uz darba redzamās puses.

Zīmējot audzēkņi aicināti neizmantojot fotoattēlus (kā pastarpinājumu) attēlošanai.

1.3. zīmējumu/gleznojumu **kolekcijas atlase.**

Apjoms: 5 lapas – 5 vizuāli darbi, A4 formāts. Darbi vertikāli tiek savienoti slejā. Darbu secībai jāatbilst autora (audzēkņa) iecerei.

1.4. **apraksta** izveide.

Audzēknis aprakstā raksta par konkrētā dabas objekta/u izvēli, par to, ko gribēja izpētīt. Fiksē, cik ilgi vērojis, zīmējis. Apraksta vērojumus un domas par to, kas izvēlētajā dabas objektā bijis interesants, īpašs, vizuāli izteiksmīgs. Apraksta pētīšanas un attēlošanas (zīmēšanas / gleznošanas) pieredzi, veiksmes, neveiksmes, pārsteigumus, atklājumus u.tml. Apraksts uz 1 lapas, A4 formāts, rokrakstā.

2. Konkrētu pētniecisko uzdevumu **precizē skolotājs.**

Varianti:

- izvēlēties vienu dabas objektu un pētīt tā izmaiņas laikā;
- izvēlēties vienu dabas objektu un pētīt tā izmaiņas dažādos apgaismojumos;
- izvēlēties vienu dabas objektu un pētīt to dažādos rakursos;
- izvēlēties vienu dabas objektu un pētīt tā iekšpusi, ārpusi;
- izvēlēties viena veida dažādus (atšķirīgus) dabas objektus un pētīt tos.

Metodes, kas **palīdz** audzēknim:

- izvēlēties pētāmo dabas objektu, iedziļināties un atklāt interesanto zīmējot/gleznojot,
- vārdos izteikt to, ko saskatījis, domājis, pievēršot nozīmi arī radošajam procesam,

nosaka skolotājs.

Dabas objektu pētīšana

Paprika

Uzdevuma mērķis: izpētīt dabas objektu formu, faktūru, krāsu šķērs griezumā.

Audzēkņu vecums: 12–13 gadi.

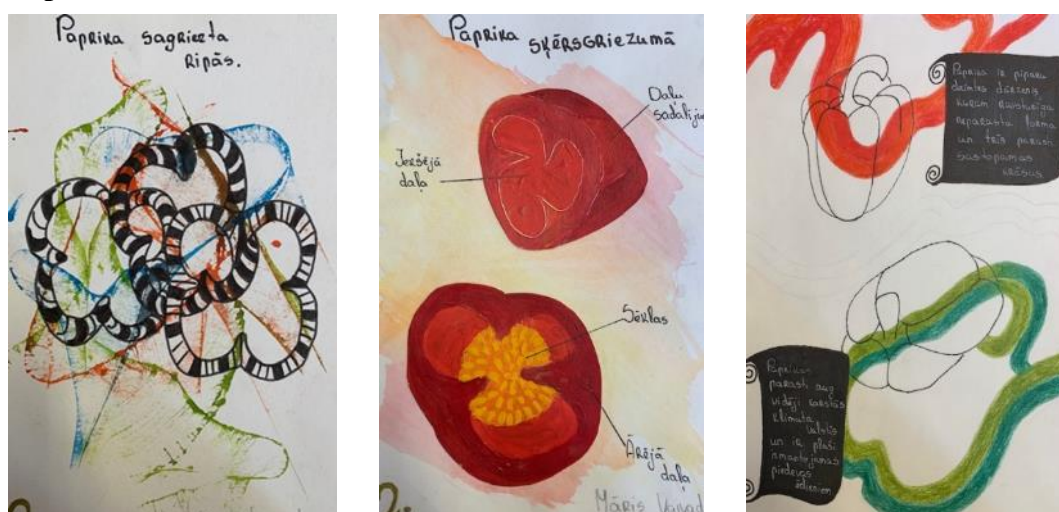
Mācību priekšmets: Gleznošana.

Materiāli: akrils, marķieris, zīmuļi, akvarelis.

Darba gaita:

1. Dabas objekta ārējā veidola krāsas, formas, virsmas izpēte.
2. Dabas objekta iekšējā kodola izpēte šķērs griezumā.
3. Kompozīcijas veidošana, stilizējot objektu.

Darba process un rezultāts

Dāvis Māris Vaivads, 13 gadi, 5. klase

Secinājumi

Pētnieciskais darbs ilga trīs nedēļas. Pētāmais objekts izvēlēts tā interesantās formas un plašo pētīšanas iespēju dēļ. Grūtākais darba posms bija izvēlēties, ko pētīt. Kad izvēle bija izdarīta, pats process bija aizraujošs – forma, krāsa, šķērs griezumums ir tik dekoratīvs, ka attēlot novēroto nesagādāja īpašas grūtības. Tapa daudz skiču, kas audzēknim noteikti noderēs arī turpmāk.

Valrieksts

Uzdevuma mērķis: izpētīt dabas objektu formu, faktūru, krāsu šķērsgriezumā.

Audzēkņu vecums: 12–13 gadi.

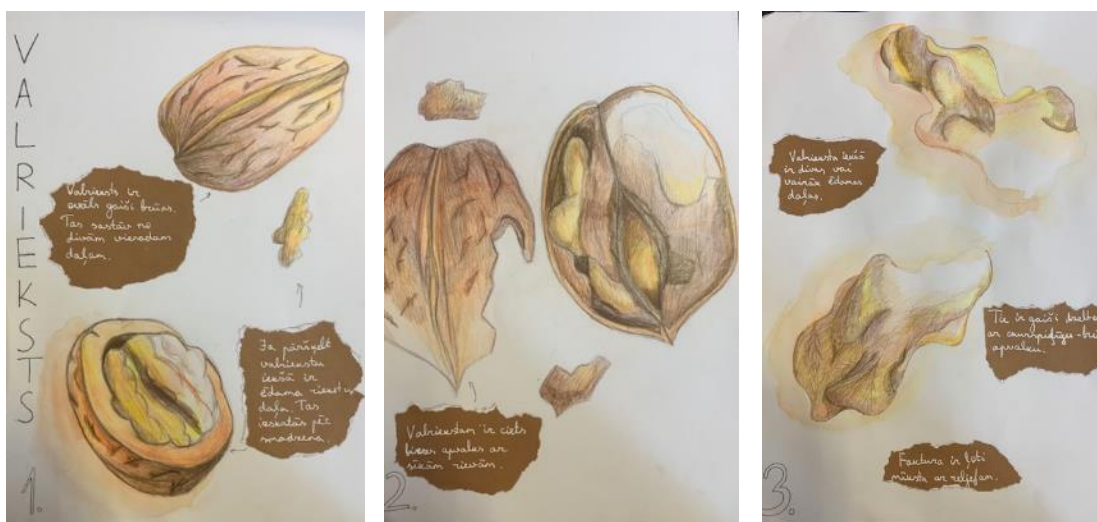
Mācību priekšmets: Zīmēšana.

Materiāli: zīmuļi.

Darba gaita:

1. Dabas objekta ārējā veidola krāsas, formas, virsmas izpēte.
2. Dabas objekta iekšējā kodola izpēte šķērsgriezumā.
3. Kompozīcijas veidošana, stilizējot objektu.

Darba process un rezultāts

Lidija Zamalijeva, 13 gadi, 5. klase

Secinājumi

Darba procesu var raksturot kā lēnu un rūpīgu, lai no ārējās čaulas tiktu līdz pat kodolam, ļoti vērīgi un skrupulozi izpētot katru slāni. Vērojot darbības procesu, to varētu salīdzināt ar arheoloģisko pieeju. Autorei darba process ļoti patika un rezultāts atbilstoši izvēlēto pieeju.

Ābols

Uzdevuma mērķis: izpētīt ābolu no dažādiem rakursiem, transformēt to.

Audzēkņu vecums: 9 gadi.

Mācību priekšmets: Kompozīcija un Mākslas valodas pamati.

Materiāli: flomāsters, grafīta zīmuļi, krāsainie zīmuļi, akvareļkrāsas.

Darba gaita:

1. Izpētīt ābola formu no dažādiem rakursiem.
2. Sagriezt ābolu uz pusēm, uzzīmēt.
3. Ābolu sagriezt šķēlītēs, uzzīmēt brīvu kompozīciju šķīvī.
4. No sagrieztām šķēlītēm izvārit ievārījumu, zīmēt vārīšanas laikā.
5. Darba noslēgumā pagāršot rezultātu, uzzīmēt.
6. Aprakstīt darba pieredzi, sajūtas.

Darba process un rezultāts

Iļja Raščevskis, 9 gadi, 2.klase

Secinājumi

Audzēknis zīmēja ar aizrautību un interesi, jo beigās viņu gaidīja garšīgs rezultāts. Darbi izdevās radoši un interesanti, ar atklājumiem.

Čiekurs

Uzdevuma mērķis: attīstīt un nostiprināt audzēkņu zināšanas par apjomu, formu un krāsu, kā arī praktiskās iemaņas, pētot dabas objektu.

Audzēkņu vecums: 8 gadi.

Mācību priekšmets: Kompozīcija (Formas dizains).

Materiāli: dažādi egļu čiekuri, tonēti A4 papīri (fonam), krāsaini aplikācijas papīri, līme, ota.

Darba gaita:

1. Pētīt attēlos čiekuru krāsu dažādos gadalaikos un salīdzināt dabīgo, sauso egļu čiekuru formas, apjoma un krāsu atšķirības.
2. Individuāli saskaņot un atlasīt toņpapīrus aplicēšanai plēstās aplikācijas tehnikā.
3. Praktiskais darbs:
 - veidot čiekura kopējo formu uz saskaņota fona,
 - veidot atbilstošas čiekura zvīņu formas,
 - toņu secīga līmēšana no lielā uz mazo, no tumšā uz gaišo.
4. Darbam pievienot īsu komentāru, domas un vērojumus par notiekošo dabā.

Darba process un rezultāts

Madara Krevica, 8 gadi, 2. klase

Domeniks Krūpens, 8 gadi, 2. klase

Edgars Vanags, 8 gadi, 2. klase

Lauma Klesmane, 8 gadi, 2. klase

Secinājumi

Uzdevumā pierādījās, ka audzēkņiem interese par darbu ir noturīgāka, ja:

- apjomu, formu un krāsu pēta saskarsmē ar objektu, tas labāk paliek atmiņā;
- objekta izpēte un praktiskā darbība savstarpēji mijas;
- ir iespēja komentēt procesu.

Uzdevumā iesaistījās un bija ieinteresēti visi audzēkņi. Problēmas audzēkņiem sagādāja saprotami un loģiski uzrakstīt savus komentārus.

Akmens

Uzdevuma mērķis: veicināt audzēkņu izpratni par akmens daudzveidīgām izpētes un attēlošanas iespējām.

Audzēkņu vecums: 12–14 gadi.

Mācību priekšmets: Zīmēšana (starpriekšmetu saikne ar Materiālmācību, Kompozīciju, Dabaszinībām).

Materiāli: papīrs (balts, pelēks, melns), krāsu zīmuļi, marķieri (melns un balts), grafiņa zīmulis. Dabas materiāli – dažāda lieluma un krāsas akmeņi.

Darba gaita:

1. Izskaidrot veicamā darba būtību un jēgu, kāpēc ir svarīgi pētīt dabas objektus.
2. Kopīgi ar audzēkņiem apspriest izvēlēto objektu unikalitāti un izvēlēties piemērotāko izpildījuma tehniku, lai veiksmīgāk sasniegtu izvirzīto mērķi.
3. Izvēlēties interesantus krāsas, formas, tekstūras, struktūras akmeņus.
4. Izvēlētos akmeņus izpētīt ļoti tuvu (var izmantot palielināmo stiklu). Vērot krāsu nianšes.
5. Pētīt akmens formu, krāsu, dabas veidotos rakstus uz tiem, izmantot izvēlēto tehniku, piemērotākos materiālus. Atveidot redzēto, radoši interpretējot.
6. Veidot kompozīciju no vairākiem akmeņiem, izvēlēties tehniku, piemērotākos materiālus un atveidot vēroto, radoši interpretējot, stilizējot.
7. Aprakstīt uzdevuma veikšanas procesu, vērojumus, secinājumus, sasniegto rezultātu.

Darba process un rezultāts

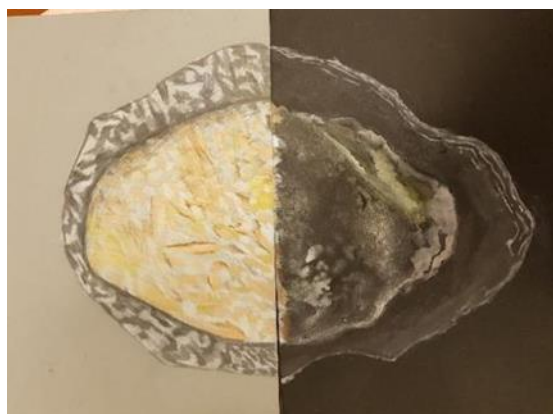
Savāktie akmeņi, veidotie krāvumi

Beāta Girvica, 12 gadi, 6. kurss

Akmens tekstūras un faktūras pētīšanai

Beāta Girvica, 12 gadi, 6. kurss

Dažādas formas, krāsas un tekstūras akmeņi

Juta France, 14 gadi, 6. kurss

Secinājumi

1. Akmens kā dabas objekts ir daudzveidīgs, ērti pieejams, un izmantojams dažādiem vizuālās mākslas darbu uzdevumiem.
2. Meklējot sava darba risinājuma variantus, audzēkņi ar interesi un aizrautību padziļināti pētīja akmens krāsu nianšes, dabas veidotos rakstus un formu dažādību, ko atspoguļo daudzveidīgie audzēkņu darbi.
3. Akmens vietā ir iespēja izvēlēties arī citus dabas objektus (koku mizu, zarus, malkas šķīlas u.c). Dabas procesu, augu valsts izpētei būtu nepieciešams ilgāks laiks un piemērotāks būtu pavasaris vai rudens, nevis ziema.
4. Interesanti un radoši audzēkņi izvēlējās piemērotāko tehniku savas ieceres attēlošanai. Mācījās pamatot savu izvēli.
5. Aprakstot uzdevuma veikšanas procesu, vērojumus, secinājumus, sasniegto rezultātu, audzēkņi papildināja savu vārdu krājumu arī ar jauniem mākslas jēdzieniem. Dažiem audzēkņiem grūtības sagādāja apraksta izveide.
6. Uzdevums piemērots un var būt interesants dažāda vecuma audzēkņiem.

*Metodiskā materiāla sagatavošanas konsultante:
Jūrmalas Mākslas skolas metodiķe Sandra Bremane*

Mājdzīvnieks

Mācību uzdevums: izpētīt un attēlot sev tuvu mājdzīvnieku.

Uzdevuma mērķis: ieraudzīt raksturīgo, attēlot galveno, pastāstīt būtisko.

Audzēkņu vecums: 12 gadi.

Mācību priekšmets: Kompozīcija.

Materiāli: toņpapīri, flomāsteri.

Darba gaita: pārrunās ar 4.klases audzēkņiem noskaidrots, ka vislabprātāk viņi vēlētos zīmēt dzīvniekus, jo lauku sētā tādi ir katram. Mājās audzēkņi pētīja un skicēja. Uz skolu atnestie zīmējumi tika apkopoti stilizētā kompozīcijā vairāku mācību stundu ietvaros.

Darba process un rezultāts

Justīne Līpīte, 12 gadi, 4. klase. Savas izvēles pamatojums, padziļināts pētījums un kolekcijas izveide

Secinājumi

Justīne ir draugos ar vistām, tās iepazītas ikdienas gaitās un rotaļās. Vizuālā pētīšana bija jautra un atklāja jaunu skatījumu uz pazīstamo sev apkārt.

Ķīnas kāposts

Mācību uzdevums: pētīt, eksperimentēt, iztēloties, attēlot.

Uzdevuma mērķis: iepazīt dabas formu darbībā.

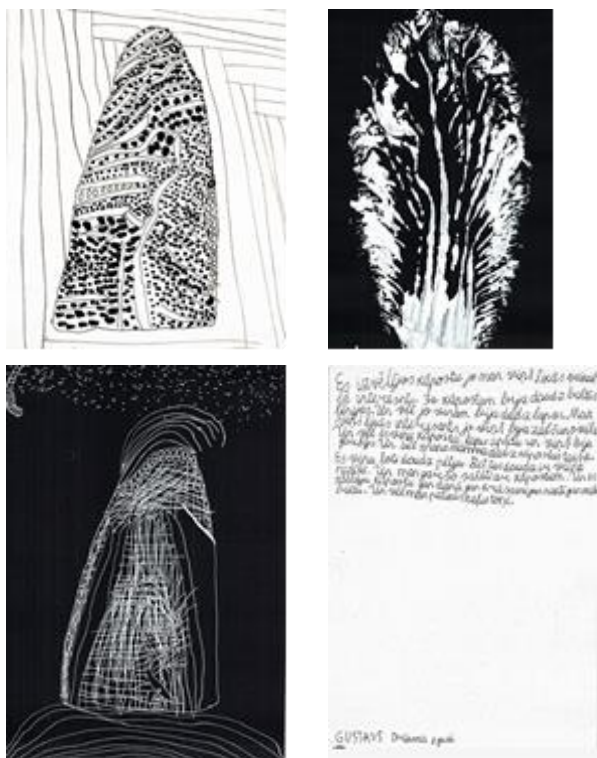
Audzēkņu vecums: 8–9 gadi.

Mācību priekšmets: Zīmēšana.

Materiāli: dažādu krāsu papīrs, baltie flomāsteri, gvaša.

Darba gaita: 2. klases audzēkņi katrs saņēma kāposta lapu un kopējās pārrunās ar skolotāju vienojās par pētīšanas procesa gaitu – skatīšanos (siluets), ieraudzīšanu, (struktūra), aptaustīšanu (faktūra) un iztēlošanos (piemēram, ko kāposts dara naktī). Tika zīmēts, apspriests un pat pagaršots.

Darba process un rezultāts

Gustavs Driksna, 8 gadi. Iegūtā pieredze tika aprakstīta un attēlota dekoratīvā darbā, izvēloties atbilstošas krāsas papīru un veidojot kolekciju

Secinājumi

Uzdevums palīdzēja audzēkņiem iepazīties ar pētīšanas veidiem un attīstīt vērošanas prasmi.

Zaru saišķis

Mācību uzdevums: pētīt un rast iespēju attēlot uzstādītā objekta „patieso dabu”.

Uzdevuma mērķis: pilnveidot prasmes, attēlojot sarežģītu formu, objektu, kuru veido neskaitāmas sīkas detaļas, interpretēt, izmantojot tēlotājmākslas paņēmienus – gaismēnas, plānus u.c. Uz brīdi pamest savu komforta zonu, rosināt analītisko domāšanu.

Audzēkņu vecums: 10–16 gadi.

Mācību priekšmets: Zīmēšana.

Materiāli: krāsaina tuša, flomāsteri, dažāda platuma otas, spalvas, papīrs.

Darba process un rezultāts: visu vecumu grupu bērniem bija ļoti grūti uzsākt praktisko darbu, ilgstoši aplūkoja uzstādījumu un izteica bažas: „es nemāku”, „es nesaprotu”, „kā to var uzzīmēt?”, „kāpēc man tas jāzīmē?”, „kas tas ir?”

Jaunākie bērni darba tapšanai izvēlējās krāsaino tušu. Šis materiāls ļoti palīdzēja „atraisīt roku”, līdz ar to arī labās emocijas. Sākuma stadijā audzēkņi, visi kā viens, centās veidot ļoti detalizētu zīmējumu, vēlēdamies un cenšamies uzzīmēt visu „kā ir”! Pēc atgādinājuma par uzdevumam atvēlēto laiku, daļa mainīja stratēģiju un uzdevumam pievērsās analītiskāk.

Darba process

Zane Grāvelsiņa, 13 gadi,
6.klase

Amanda Lipeja, 14 gadi,
6.klase

Kate Līsmāne, 10 gadi, 3.klase

Kristofers Jefuni, 10 gadi, 3.klase

Secinājumi

Līdzko skolēns saskaras ar sarežģītu, svešu, grūti traktējamu formu vai apjomu, tā nekavējoties dabas pētīšana pārtop dabas „sacerēšanā”, kas balstās uz stereotipisku un dekoratīvu risinājumu.

Sāls kristāls

Mācību uzdevums: pētīt un attēlot miniatūras formas dabas objektu – sāls kristālu, kura izmērs dabā ir aptuveni 2x3 cm.

Uzdevuma mērķis: pilnveidot zīmēšanas prasmes pētot, analizējot objekta formu, vielas struktūru, virsmu faktūru gaismas ietekmē. Izanalizēt objekta izmēru un mācīties to interpretēt daudzkārtējā palielinājumā, izmantojot tēlotājmākslas paņēmienus – līnija, gaismēnas, plāni.

Audzēkņu vecums: 8–16 gadi.

Mācību priekšmets: Zīmēšana.

Materiāli: grafīta zīmulis, krāsainie zīmuļi, tušas pildspalvas.

Darba gaita: audzēkņiem tika piedāvāti vairāki pētīšanas objekti – kāposta lapas, čili pipari, medus šūnas un sāls kristāla gabaliņi, kuri bērnos raisīja ļoti lielu interesi, viņi gribēja uzzināt, kas tas ir, pagaršot, paturēt rokās.

Nodarbības sākumā visi gribēja zīmēt sāls kristāla gabaliņus, bet, uz klausot uzdevumu, lielākā daļa pārdomāja, jo, turot to rokās un uzmanīgi apskatot, daļa audzēkņu atzina, ka neko attēlošanas un studēšanas vērtu neredz vai nespēj saredzēt, bet daļa atzina, ka mazajā plaknītē redz neskaitāmi daudz mazu gaismu atstarojošu šķautnīšu, robiņu un dzīslīņu, ka nespēs veikt tik sarežģītu uzdevumu. Sāls gabaliņus ar aizrautību un lielu interesi (kas raksturo procesu) pētīja daži, un tas viņiem izdevās lieliski! Jāpiebilst, ka visi sāls zīmētāji sava darba radīšanai izvēlējās grafīta zīmuli.

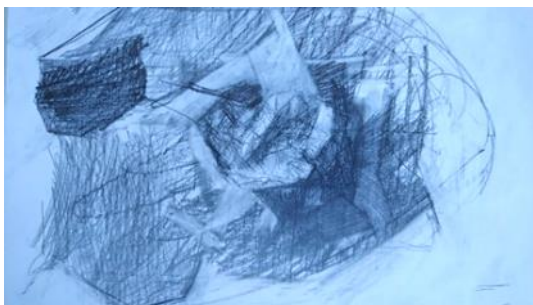
Darba process un rezultāts

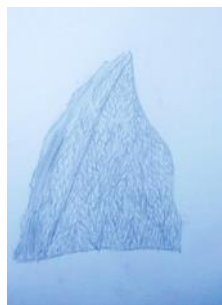
Pirmās klases skolnieki pēta sāls kristāliņus

Amanda Lipeja, 14 gadi, 6.klase

Daniela Durova, 12 gadi, 6. klase

Alise Nīmane, 9 gadi, 1. klase

Secinājumi

Drosmīgie izvēlas grūtāko ceļu. Uzdevums par krāsaino gaismu vēl priekšā!

Biete

Uzdevuma mērķis: radoši mākslinieciskā izpildījuma variantu meklējumi, iedvesmojoties no dažādās tehnikās izpildītiem, dažādu laiku un stilu mākslinieku darbiem.

Audzēkņu vecums: 12 gadi.

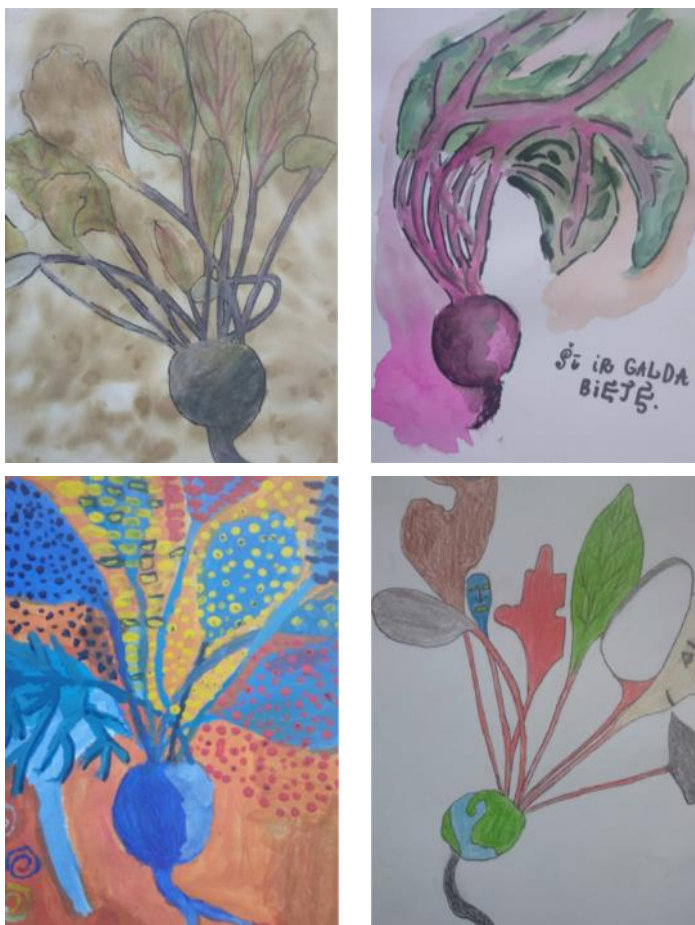
Mācību priekšmets: Gleznošana, Kompozīcija.

Materiāli: vecināts papīrs, kartons, akvarelis, akvareļzīmuļi, akrils.

Darba gaita:

1. Pētīt dabas objektu, skicēt to dažādos rakursos.
2. Izmantot skices jaunu kompozīciju radīšanai, brīvi izvēloties tehnikas un sev tīkamus iedvesmas avotus.
3. Katrā darbā koncentrēties uz noskaņas radīšanu un pabeigtības pakāpes sasniegšanu.

Darba process un rezultāts

Raivo Vidvuds Pličs, 12 gadi, 4. klase

Secinājumi

Uzdevuma veikšanai nepieciešamas zināšanas mākslas vēsturē, lai izvēlētos dažādu stilu darbus iedvesmai. Jābūt apgūtām pamatiemaņām dažādās tehnikās, lai realizētu iecerī.

Priede

Uzdevuma mērķis: pilnveidot vērošanas un pētniecības iemaņas. Attīstīt reālistiskā attēlojuma, dokumentēšanas prasmes. Mācīties darba procesā veidot aprakstu.

Audzēkņu vecums: 9–16 gadi.

Mācību priekšmets: Gleznošana, Kompozīcija (10 mācību stundas).

Materiāli: papīrs, guaša, akvarelis, otas, zīmulis, svece, koka irbuliši. Priedes koks un tā sastāvdaļas – miza, zemzīdas slānis, veco priežu zari, jauno priežu skuju, nozāģēts stumbrs, gredzens, čiekuri, sēklas.

Darba gaita:

1. Kopīgi aplūkojam un apspriežam pieejamos dabas materiālus, pārrunājam redzēto.
2. Izvēlamies vairākus izpētes objektus. Kopīgi izlemjam, kurš no izvēlētajiem objektiem atbilst reālistiskajam attēlojumam, kurš – siluetam vai grafiskajam attēlojumam.
3. Audzēknis izvēlas darba pamatu atbilstošu attēlojamajam mērķim. Sagatavo pamatni.
4. Pēc objektu izvēles zīmē skici ar dabas priekšmetiem, brīvi tos kārtojot kompozīcijā.

Darba process un rezultāts

Emīlija Otto, 13 gadi, 4. klase

1. Gleznot koka mizas gabaliņa paraugu uz melna papīra reālistiskās krāsās un formās, iekomponēt pētāmā objekta nosaukumu laukumā.

Patrīcija Gudakovska, 13 gadi, 4. klase

2. Gleznot koka zara paraugu vai stumbru šķērs griezumā uz tonēta papīra, iekomponēt objektu laukumā, saglabāt krāsu paraugu skices.

Anastasija Baženova, 14 gadi, 4. klase

3. Izvēlēties kādu no priedes zara fragmentiem, gleznot to uz gaiši tonēta papīra, izstrādājot detaļas, pievēršot uzmanību siluetam.

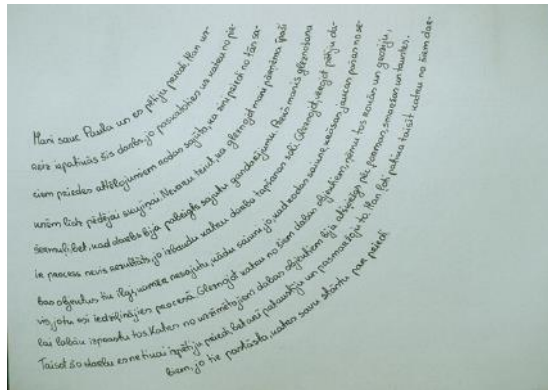
Paula Vanaga, 14 gadi, 4. klase

4. Sagatavot pamatni, pārklājot ar parafīnu un tumšu guaša krāsu. Stilizēt priedes sastāvdaļu. Attēlot koka fragmenta faktūru.

Emīlija Otto, 13 gadi, 4. klase

5. Vērot skuju un čiekurus palielinājumā. Veidot attēlu ar gaišu līniju uz tumša fona. Izmantojot telefona fotokameru, fotografēt, palielināt un samazināt attēlu.

Paula Vanaga, 14 gadi, 4. klase

6. Veidot darba procesa aprakstu. Tekstu veidot kā papildinājumu kompozīcijai un arī kā atsevišķu kompozīcijas laukumu.

Secinājumi

Jēgpilni ir uzdot mājas darbu saistībā ar pētniecības tēmu. Piemēram, atrast un nofotografēt pētāmā objekta sastāvdaļu – priedes koka mizu, zaru, sūnu vai čiekuru. Atļaut izmantot pētīšanas un vērošanas procesā sava telefona fotokameru. Veikt attēla palielināšanu, vērojot vizuālās pārvērtības un efektus.

Putna spalva

Uzdevuma mērķis: radīt izpratni par dabas objekta – putna spalvas – vizuālās izpētes rezultātu izmantošanu interjera dizainā.

Audzēkņu vecums: 12–13 gadi.

Mācību priekšmets: Kompozīcija, Darbs materiālā.

Materiāli: A4 papīrs (balts, melns), akvareļu krāsas, guaša krāsas, otas, līme, šķēres, balts marķieris, A4 kartons, špaktelmasa, špaktellāpstiņa, akrila krāsas u.c.

Darba gaita:

1. Putna spalvas līniju ritmu attēlošana akvareļu tehnikā.
2. Putna spalvas toņu nolasišana guaša tehnikā un tonālas kompozīcijas veidošana.
3. Spalvas līniju ritmu un toņu atspoguļošana trīsdimensiju špaktelmasas gleznojumā.

Darba process un rezultāts

Darja Kmito, 13 gadi, 6. klase

Adriāna Misiņa, 13 gadi, 6. klase

Darja Kmito, 13 gadi, 6. klase

Adriāna Misiņa, 13 gadi, 6. klase

Darja Kmito, 13 gadi, 6. klase

Adriāna Misiņa, 13 gadi, 6. klase

Secinājumi

Audzēkņi guva pieredzi reljefā sienas gleznojuma dizaina radīšanas procesā, iedvesmojoties no putna spalvas.

Granātābols

Mācību uzdevums: detalizēti iepazīt, izpētīt un 5 atšķirīgos veidos attēlot granātābola uzbūvi. Darbu papildināt ar aprakstu. Uzdevuma noslēgumā izveidot kompozīciju.

Audzēkņu vecums: 10–16 gadi.

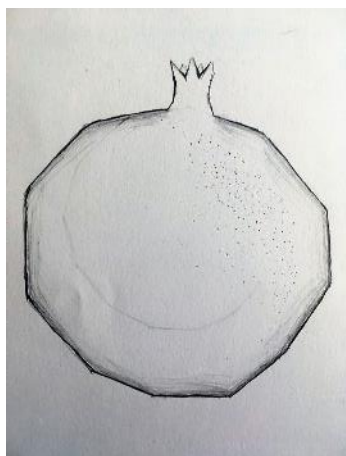
Mācību priekšmets: Kompozīcija.

Materiāli: dažādu toņu papīri, zīmuļi, krāsainas pildspalvas, flomāsteri.

Darba gaita: pētījumam tika izvēlēts sezonāls auglis – granātābols. Katram bija iespēja to aptaustīt, vērot izmaiņas 3 nedēļu laikā, izdarīt secinājumus, augli atverot un pagāršojot.

1. Uzdevumu sākām ar augļa formas skicēšanu, izpētījām skaldņu skaitu, simetriju.
2. Nākamais solis – augļa iekšējā uzbūve. Granātābola sēkļu struktūras izvietojums.
3. Augļa detaļu – sēkļu izpēte.
4. Granātābola krāsu izpēte.
5. Kompozīcijas izveide, pielietojot izpētīto dabas formu.
6. Darbu rezultāti izvērtēti un analizēti kopējā skolas izstādē.

Darba process un rezultāts

Irma Sīmansone, 10 gadi, 1. klase

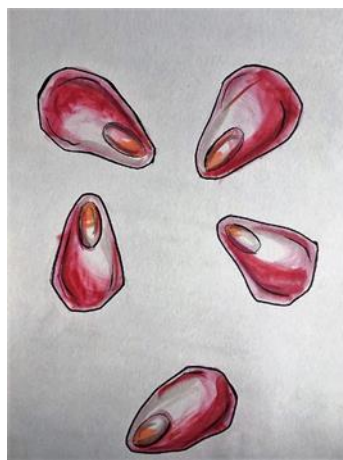
Evelīna Indāne, 12 gadi, 1. klase

Daniels Vlasenko, 15 gadi, 1. klase

Lillija Mitrofanova, 16 gadi, 3. klase

Veronika Orlova, 13 gadi, 1. klase

Patrīcija Graviņa, 12 gadi, 1. klase

Secinājumi

Mācību process patika gan skolotājai, gan audzēkņiem, un darba rezultāts izdevās interesants. Tika izpildīti darba uzdevumi, realizējot uzstādīto darba mērķi.

Priedes zars

Uzdevuma mērķis: maksimāli smalki un daudzpusīgi iedziļināties izvēlētajā dabas objektā. Pētīt objekta īpašības un izmaiņas laikā. Radīt audzēkņos interesi par dabas objektu pētījumiem un papildināt prasmes zīmēšanā, darbā ar akvareli, kompozīcijā.

Audzēkņu vecums: 11–14 gadi.

Mācību priekšmets: Zīmēšana, Gleznošana (6 mācību stundas).

Materiāli: priedes koka zari ar skuļām, čiekuriem, grafiņa zīmuļi, akvareļu krāsas, neparedzēti materiāli, ko iespējams sagādāt darba procesā, vadoties no eksperimentu gaitas.

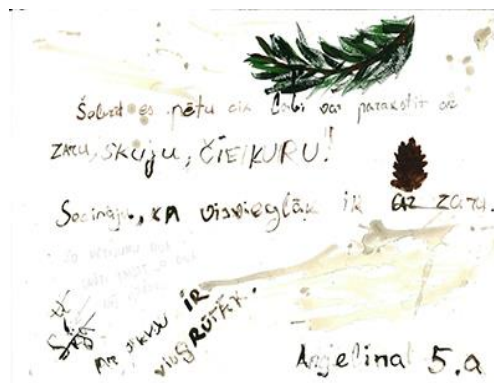
Darba gaita:

1. Sarunas par dabas formu un augu pētīšanas metodēm, mērķiem un vizuālo fiksēšanu.
2. Audzēkņi novērtē un izvēlas pētāmo priedes koka zaru.
3. Meklē informāciju internetā par priedēm, pēta izvēlēto objektu.
4. Noskaidro, kas viņus tajā interesē, veic eksperimentus, veic novērojumus laikā.
5. Vizualizē pētījumus, attēlo objektu, tā daļas, faktūras, atspiedumus.
6. Meklē veidus, kā vizualizēt eksperimentos iegūto informāciju, veic pierakstus.
7. Audzēkņi apvieno vizuālos novērojumus, eksperimentos iegūtos rezultātus.
8. Informatīvos pierakstus apvieno vienotā kompozīcijā, A3 formātā (var būt vairākas).
9. Pētījuma rezultātu vērtēšana, apspriešana, sarunas.

Darba process un rezultāts

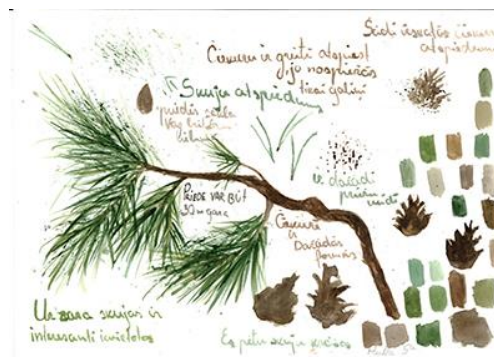
Angelina Beinare-Tjutonova, 12 gadi, 5. klase

Angelina Beinare-Tjutonova, 12 gadi, 5. klase

Anna Dementjeva, 13 gadi, 6. klase

Paula Lenša, 11 gadi, 5. klase

Liene Dalmatova, 14 gadi, 6. klase

Evelīna Sturme, 14 gadi, 6. klase

Secinājumi

1. Uzdevumā, kas vērsts uz eksperimentu, atklājumiem, pētījumiem, ir nepieciešams laika posms, kurā no audzēkņiem netiek prasīti konkrēti rezultāti, ļaujot viņiem atklāt un noskaidrot, kas viņus interesē.
2. Vizuāli baudāms rezultāts atkarīgs no vēlmes un izpratnes par to, kā eksperimentus un vizuālos pētījumus noformēt vienotā kompozīcijā.
3. Priecē rezultātu daudzveidība – starp audzēkņu darbiem ir:
 - smalki zara, mizas, skuju krāsoņu, formu un faktūru pētījumi;
 - faktūru daudzveidība, ko varēja panākt ar priedes zaru, skuju, čiekuru atspiedumiem;
 - krāsvielas iegūšana no sasmalcinātas priežu mizas vai skujām;
 - otiņu un citu rakstāmriku veidošana, pētīšana, ar kuriem no tiem ir vieglāk rakstīt vai zīmēt.
4. Rezultātā novērojama izpratne par dabas pētīšanas daudzveidību un interese šo procesu turpināt, izzinot kādu pašu izvēlētu objektu.
5. Interese motivē noformulēt uzdevumu katram pašam sev, rada vēlmi pilnveidot tehniskās prasmes, savukārt skolotājs var palīdzēt uzdevuma gaitā katram individuāli.

Sēnes

Uzdevuma mērķis: pilnveidot audzēkņu prasmi uzmanīgi vērot un attēlot dabas objektu vizuālās vērtības.

Audzēkņu vecums: 9–11 gadi.

Mācību priekšmets: Gleznošana.

Materiāli: papīrs, piederumi gleznošanai ar guaša krāsām.

Darba gaita:

1. Kopīga sēņošana mežā, pētāmo objektu izvēle, sēņu sugu precizēšana un iedalījums.
2. Atgriežoties klasē, audzēkņi izlozē katrs vienu sugu un veido no salasītajām sēnēm uzstādījumu, novietojot tās dažādos rakursos, lai ir iespējams izpētīt sēņu uzbūvi.
3. Audzēkņi pakāpeniski individuāli pēta visu savākto sēņu sugu formu, krāsu, faktūru, attēlojot tās dažādos rakursos. Katram tiek dota iespēja mainīt dabas objektu kompozīciju pēc saviem ieskatiem.
4. Darba gaitā audzēknis pats vērtē savu darbību, paveiktais tiek pārrunāts arī savstarpēji. Labākie darbi tiek apkopoti kolekcijā.
5. Darba noslēgumā audzēkņi analizē un veido aprakstu, kas izvēlētajā dabas objektā bijis interesants, kādas bijušas veiksmes un neveiksmes.

Darba process un rezultāts

Atgriežoties no meža

Kompozīcijas izveide

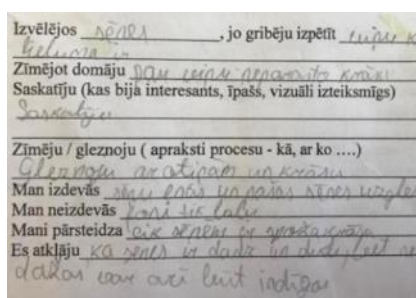
Krista Žeiba, 9 gadi, 3. klase

Elizabete Cīrule, 11 gadi, 5. klase

Agnese Brence, 10 gadi, 3. klase

Elizabete Cīrule, 11 gadi, 5. klase

Secinājumi

Veiksmīga un interesanta bija kopīgā sēņu meklēšana un sugu atpazīšana – tas paplašināja audzēkņu redzesloku.

Veiksmīgāk izdevās attēlot lokālo krāsu, grūtāk – atšķirīgos rakursus.

Sēnes ir dabas objekts, kas ļoti ātri bojājas, tāpēc jāstrādā veikli.

Ķirbis

Uzdevuma mērķis: izpētīt ķirbi no dažādiem rakursiem un, izmantojot pasteltehniku, attēlot tā iekšpusi un ārpusi izmaiņas laikā.

Audzēkņu vecums: 8–10 gadi.

Mācību priekšmets: Zīmēšana.

Materiāli: papīrs, pastelkrāsiņi.

Darba gaita:

1. Izvēlēties pētīšanai ķirbi, novietot to sev vēlamajā rakursā. Saskatīt konkrētam ķirbim raksturīgo, īpašo formā un faktūrā. Pārrunāt un salīdzināt pamanīto, attēlot to, mācoties izmantot pastelkrāsiņus – jaukt, pludināt toni, panākot apjomu, gaismēnu spēli.
2. Izgriezt ķirbim gabalu, lai pētītu iekšpusi – sēklas, šķiedras, augļa mīkstumumu utt. Izpētītais un atklātais tiek pārrunāts un fiksēts nākamajā zīmējumā.
3. Pētījumu turpina, griežot ķirbi mazākās daļās un šķēlēs, mainot tā novietojumu uz galda, izvēloties apgaismojumu. Redzēto katrs audzēknis fiksē savā zīmējumā.
4. Nākamajā nodarbībā (pēc nedēļas) izpēte un fiksācija turpinās, lai arī ķirbis ir sācis mainīt savu sākotnējo izskatu – žūst, bojājas utt.
5. No radītajiem izpētes darbiem, pamatojot savu izvēli, katrs audzēknis atlasa darbus kolekcijas veidošanai.
6. Kopīgi pārrunājam pētīto, uzzīmēto, analizējam savu iegūto pieredzi. Audzēkņi apraksta savus vērojumus un domas par pētīto dabas objektu un integrē tos vienā no darbiem.

Darba process un rezultāts

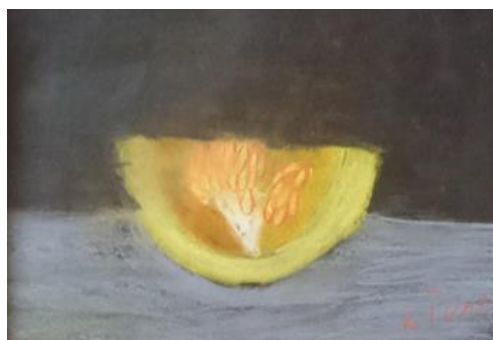
Pētāmie objekti

Līva Fukse, 8 gadi, 2. klase

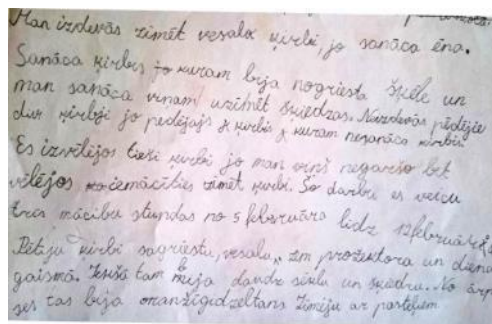
Kate Vilčiauska, 10 gadi, 2. klase

Līva Fukse, 8 gadi, 2. klase

Līva Lielbārde, 8 gadi, 2. klase

Kate Vilčičauska, 10 gadi, 2. klase

Secinājumi

Audzēkņi strādā ar ieinteresētību, labprāt aktīvi darbojas – pēta, griež, tausta, smaržo, garšo, atklājot sev daudz jauna.

Pastelis bija jauna tehnika, kas ne visiem audzēkņiem uzreiz izdevās veiksmīgi, bet viņiem patika darboties ar to.

Jaunākajiem bērniem nelielas grūtības sagādāja apraksta veidošana – nepietiekams vārdu krājums savu izjūtu raksturošanai.

Sīpols

Uzdevuma mērķis: pētnieciskais darbs un pētnieciskā procesa vizuāli izteiksmīgs attēlojums.

Audzēkņu vecums: 15 gadi, 6. klase.

Mācību priekšmets: Zīmēšana, Gleznošana.

Materiāli: A4 formāta papīrs, zīmuļi, akvareļkrāsas, tušas pildspalvas.

Darba gaita:

1. Audzēknis atnes uz skolu savu izvēlēto dabas objektu.
2. Pedagogs iepazīstina ar veicamo uzdevumu.
3. Tiek izstrādāti darbi uz piecām vai vairākām A4 lapām.
4. Labāko darbu atlase kolekcijai.
5. Informācijas vākšana, atlase (izmantojot arī interneta resursus). Tiek izveidots apraksts – kas bijis interesants, kādi atklājumi.
6. Vizuālais pētījums tiek papildināts ar tekstu, iekomponējot to piemērotā vietā.
7. Darbs tiek noformēts vertikālā slejā. Apraksts ievietots slejas vidusdaļā.

Darba process un rezultāts

Adriāna Juškeviča, 15 gadi, 6. klase

Secinājumi

Izvēlētais dabas objekts tika veiksmīgi izpētīts – tā forma, krāsu nianšes, “iekšiņa” un “āriņa”, tas tiek izsmaržots un izgaršots. Pārsteigums – audzēkņiem, kuriem nepatīk sīpoli, ļoti garšoja pašu gatavoti sīpolu čipsi. Iesakām!

Dažādi piemēri

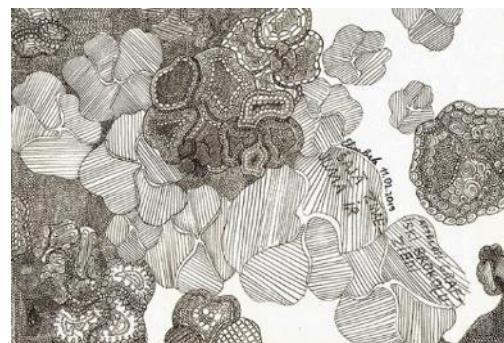
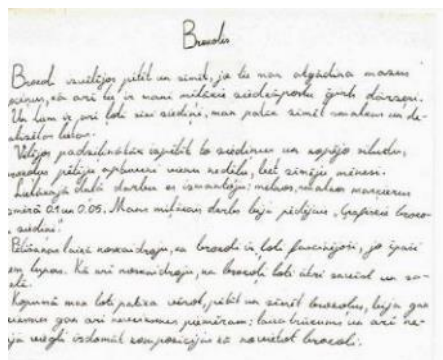
Balvu Mākslas skola

Beāte Kudrjavceva, 9 gadi, 2. klase

Pedagogs Dace Logina

Kandavas Mākslas un mūzikas skola

Elizabete Baiba Tīzenkopfa, 12 gadi

Pedagogs Ilze Baumann

Maijas Pilāgas Lēdurgas Mākslas un mūzikas skola

Elizabete Rugina, 13 gadi, 7. klase

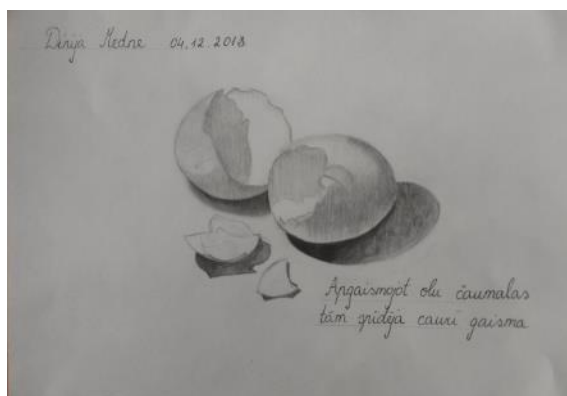
Sanda Celmiņa, 14 gadi, 6. klase

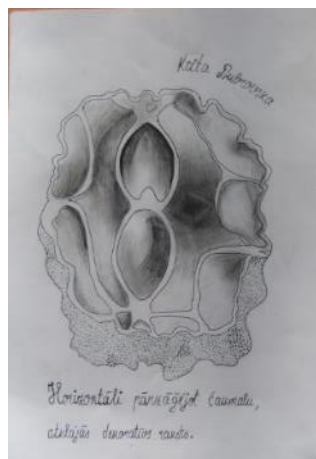
Laura Misiņa, 13 gadi, 6. klase

Pedagogs Laima Smaida Helmūte

Tukuma Mākslas skola

Dinija Medne, 11 gadi, 4. klase

Keita Dubrovskā, 12 gadi, 6. klase

Katrīna Dišlere, 12 gadi, 6. klase

Pedagogs Gunta Čivle

Valmieras Dizaina un mākslas vidusskola

Unda Barisa, 14 gadi, 7. klase

Greisa Geca, 14 gadi, 7. klase

Pedagogs Silvija Melnūdre

Varakļānu Mūzikas un mākslas skola

Dabas objekti, paraugi

Sigita Kanča, 11 gadi, 5. klase. Objekta ārpusē

Sigita Kanča, 11 gadi, 5. klase. Objekta iekšpusē

Sigita Kanča, 11 gadi, 5. klase. Kopējais rezultāts, pētījuma un novērojumu attēlojums

Pedagogi Ilze Fetjko, Ieva Locāne

Ventspils Mākslas skola

Elizabete Āķe, 15 gadi, 6. klase

Elīna Buiķe, 15 gadi, 6. klase

Amanda Rebuka, 15 gadi, 6. klase

Pedagogs Elīna Ozoliņa

Zilupes Mūzikas un mākslas skola

Marianna Linuža, 14 gadi, 6. klase

Anastasija Grahoļska, 10 gadi, 3. klase

Anna Ivanova, 13 gadi, 6. klase

Pedagoģs Marija Sidorina

Pētīšanas process

Interesantu motīvu, tēmu meklējumi

Mācību uzdevums: audzēknim interesējoša dabas objekta vizuāls pētījums un procesa, darba gaitas fiksācija, apraksts. Mācību darbu izstrāde Valsts konkursam.

Uzdevuma mērķis: veicināt izvēlēta dabas objekta daudzpusīgu izpēti, patstāvīgu darbu un radošu pieeju uzdevumam.

Audzēkņu vecums: 12–14 gadi, 6. klase.

Mācību priekšmets: Gleznošana.

Materiāli: papīrs, zīmulis, krāsainie zīmuļi, guaša krāsas, akvareļa krāsas, tuša.

Darba gaita:

1. Iepazīšanās ar mācību uzdevumu. Tiek apskatīti piemēri no grāmatām u.c. materiāliem.
2. Skolnieki tiek iedrošināti meklēt tēmas, kas viņus interesē, nevis skolotājs noliek priekšā “kaudzi” ar paša izvēlētiem priekšmetiem. Objektam jābūt pārnēsājamam, pieejamam klases telpā vai skolas vidē, un tas sākotnēji nav dabas izejvielu pārstrādes produkts kā papīrs, metāls vai plastmasa.
3. Darbu izstrāde.

1. uzdevums. Koks

Uzdevuma mērķis: izpētīt ikdienas priekšmetus, kas veidoti no koka.

Materiāli: akvarelis, grafīta zīmulis, krāsainie zīmuļi, jaukta tehnika, papīrs.

Darba process un rezultāts

Katrīna Rūta Bulāne, 14 gadi, 6. klase

2. uzdevums. Klases biedru frizūras

Uzdevuma mērķis: izpētīt klases biedru frizūru daudzveidību.

Materiāli: akvarelis, grafīta zīmulis, krāsainie zīmuļi, papīrs.

Darba process un rezultāts

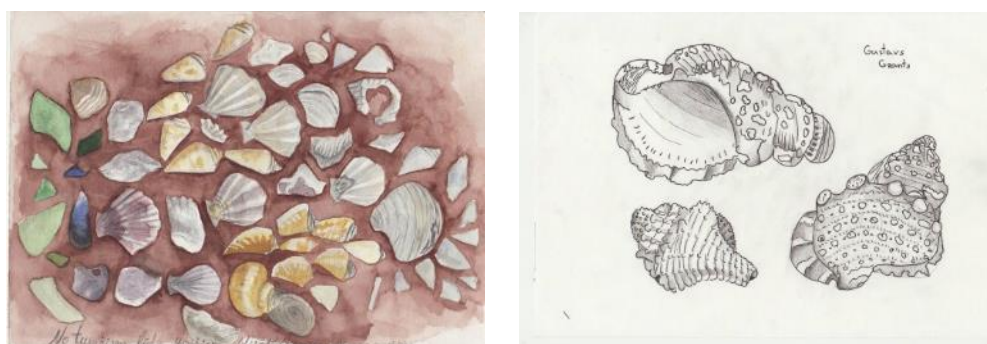
Marta Kristiāna Bulāne, 14 gadi, 6. klase

3. uzdevums. Gliemežvāki

Uzdevuma mērķis: izpētīt gliemežvāku veidus, faktūras u.c. vizuālas īpašības.

Materiāli: akvarelis, grafīta zīmulis, jaukta tehnika, papīrs.

Darba process un rezultāts

Eva Evelīna Bokmane, 14 gadi, 6. klase

Gustavs Grants, 14 gadi, 6. klase

4. uzdevums. Rokas

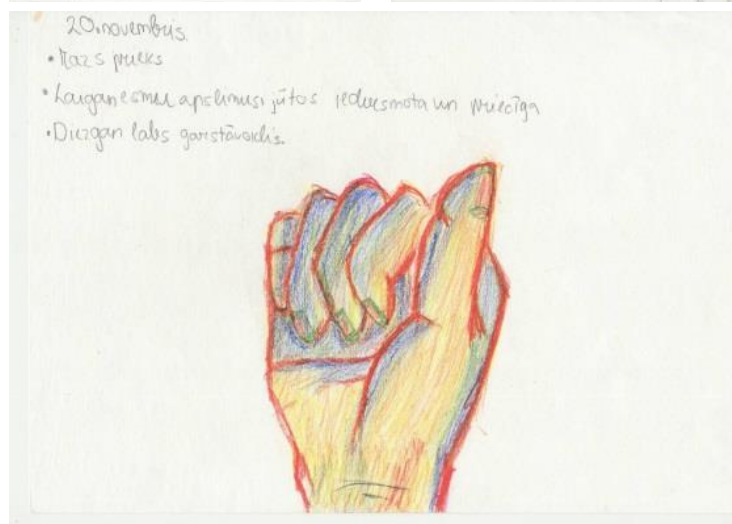
Uzdevuma mērķis: izpētīt savu roku kustības, anatomiju un noskaņojumu, zīmju valodu.

Materiāli: akvarelis, tuša, grafiņa zīmulis, krāsainie zīmuļi, jaukta tehnika, papīrs.

Darba process un rezultāts

Aleksa Iltnerē, 13 gadi, 6. klase

Secinājumi

Sākotnēji skolnieki ir ieinteresēti uzdevumā. Katrs piemeklē sev interesējošu objektu ko pētīt. Tēmu izvēlē dominē augļi, dārzeņi, ziedi, istabas augi un gliemežvāki, kā arī koku lapas, istabas augu lapas un koki, akmeņi un māls. Tiek pētītas telpas un skats pa logiem, izrādīta vēlme pētīt mājdzīvniekus. Daļa skolnieku izrāda interesi pētīt cilvēku – rokas, matus, matu sakārtojumu, acu zīlītes, noskaņojumu, kustības un emocijas. Ambiciozākās idejas diemžēl paliek ideju līmenī, tomēr ir intriģējoša tieši šī ar cilvēka izpēti saistīto tēmu izvēle. Liels izaicinājums ir nevadīties pēc fotogrāfijām mobilajos telefonos. Pēc dažiem mēģinājumiem izdodas saprast, ka nevar pilnvērtīgi attēlot iecerēto, jo telefona displejā nav iespējams saprast apgaismojumu, krāsas ir mainīgas, un nav iespējams lietu aptaustīt un novērot klātbūtnē.

Kopumā izaicinošs uzdevums, ar ko lielākoties skolnieki tiek sekmīgi galā!

Eksperimenti ar tehnikām un materiāliem

Uzdevuma mērķis: iemācīties saskatīt ikdienišķās lietās māksliniecisko. Iemācīties pētīt – ārējo veidolu, formu, šķērsgriezumu un tā paša objekta atspiedumu.

Audzēkņu vecums: 10–13gadi.

Mācību priekšmets: Kompozīcija.

Materiāli: pētniecībai – dažādi augi un to daļas (zari, mizas, piepes, čiekuri, augi, dārzeņi).

Darba gaita:

1. Sākumā skolēni izvēlas kādu no izliktajiem augiem.
2. Vispirms izvēlētais objekts jāuzskicē, un tad jāizpēta krāsu toņu nianses, ko var saskatīt (objekta zīmējuma radīšana tiek atstāta uz zīmēšanas stundām).
3. Darbs ar krāsām un tušu – izmantojot izvēlēto dabas objektu, jārada vairāki krāsu kompozīciju darbi, izmēģinot gan atspiedumu, gan arī zīmēšanu ar šo objektu.

Darba process un rezultāts

Dažādu dabas materiālu izvēle

Visaizraujošāk bija strādāt ar bieti, jo tās sula ļāva izpētīt un apzināt dabīgo krāsu īpašības

Egles zaru izmanto kā gleznošanas instrumentu – to nokļājot ar krāsu vai zaļo tušu

Ivita Grīnvalde, 10 gadi, 3. klase
Skolniece no egles zara radīja otu, ko arī iemēģināja, tomēr otas radīšanas process viņai patika labāk un līdz nodarbības beigām bija tapuši 7 jauni darba rīki, kas lietojami ar abiem galiem.

Liene B. Puidīte, 10 gadi, 3. klase
Autortehnika – darbi radīti, izmantojot egļu skuju un zariņus kā darba rīkus un baltu guaša krāsu kombinējot ar zaļu tušu.

Egļu zaru nospiedumi tiek papildināti ar līnijām, izmantojot zariņu kā darba rīku.

Secinājumi

Netradicionāli darba rīki, brīva krāsu un toņpapīra izvēle atraisa skolēnos apslēptos talantus. Ir, protams, jāiemācās gleznot ar otām, bet reizēm rokas atbrīvojas un tiek radīti skaisti darbi, ja otas vietā izmēģinām putna spalvu, koka skalu, plastikāta plāksnīti, skuju zaru vai pat burkāna asnu.

Dabas objektu mainīgā daba

Mācību uzdevuma mērķis: sekmēt un attīstīt pētniecisko metodi mākslā.

Darba uzdevumi: patstāvīgi izvēlēties pētāmo dabas objektu, attēlot objektam raksturīgo, interesanto, neparasto, izvēlēties atbilstošu tehniku un izteiksmes līdzekļus, atspoguļot objekta mainīgo dabu – faktūru, tuvplānu, daļas vai veselumu.

Audzēkņu vecums: 14–16 gadi.

Mācību priekšmets: Gleznošana (8 mācību stundas).

Materiāli: grafīta zīmulis, krāsainie zīmuļi, pildspalvas, flomāsteri, akvareļkrāsas.

Darba gaita:

1. Audzēkņi izvēlējās dabas objektu, pētīja dažādus koka lapas novietojumus plaknē, lapas dzīslojumu, krāsu toņus un sajūtamās asociācijas, skatoties uz šo objektu.
2. Idejiskās skices veidošana, izpildījuma tehnikas izvēle (akvarelis un pildspalva).
3. Darba un apraksta veidošana.

Darba process un rezultāts

Daniela Sīmane, 14 gadi, 7. klase

Secinājumi

Audzēkņi ātri saprata uzdevumu, no dažādiem dabas materiāliem patstāvīgi izvēlējās savu, jo teorētiski domās jau bija izstrādājuši skaidru ideju, ko vajadzēja tikai praktiski realizēt. Darbs veicās labi un ātri, tika iekļauts arī teksts, kas papildināja un turpināja iesākto domu. Audzēkņi strādāja ar ieinteresētību, jo šajā darbā varēja realizēt tieši savu ideju, tas bija kaut kas jauns, līdz šim nebijis.

Čiekura sēklas lidojums

Mācību mērķis: apgūt kustības zīmējumu, mācoties un pētot mākslinieku futūristu darbus.

Audzēkņu vecums: 11–12 gadi, 4. klase.

Mācību priekšmets: Zīmēšana, Mākslas valodas pamati.

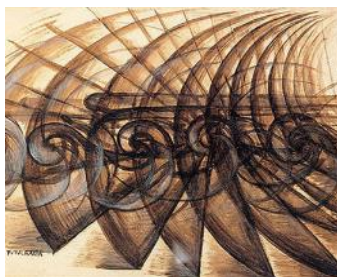
Materiāli: egļu čiekuri ar sēklām, krāsainie zīmuļi.

Digitālais materiāls: futūrisma pārstāvju gleznas un zīmējumi.

Darba process uz rezultāts

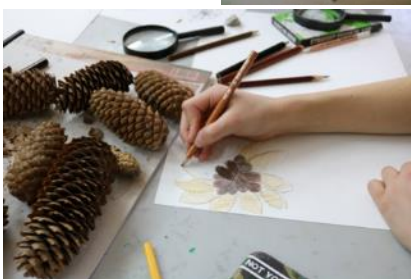

1. Vēro egļu čiekurus un to sēklu lidojumus.

Džakomo Balla. Motocikla ātrums, 1912. Bezdelīgas lidojuma skices, 1913.

2. Mācoties un pētot mākslinieku – futūristu Džakomo Ballas, Karlo Karras un Umberto Bočoni darbus, audzēkņi apgūst tehniskās iespējas kustības attēlojumam. Futūrisma pārstāvji attēloja ar tehnoloģiju saistīto dzīves dinamiku, atveidojot objektus vairākās kustības fāzēs.

3. Pētnieciskais zīmējums

Elza Marija Lazdiņa, 11 gadi, 4. klase

Ozols no zīles līdz varenam kokam

Mācību mērķis: iepazīt un radošos darbos attēlot Latvijas diženākā koka – ozola – augšanu, pārvērtības gadalaiku maiņā.

Audzēkņu vecums: 9 gadi, 2. klase.

Mācību priekšmets: Mākslas valodas pamati.

Materiāli: zīmuļi, krāsainie zīmuļi, eļļas krītiņi, akvareļa krāsas.

Dabas objekti – ozols, ozola lapas, zīles, dīgstošas zīles.

Digitālais materiāls: dažādu autoru dabas studijas, ekspresionistu gleznas.

Darba process un rezultāts:

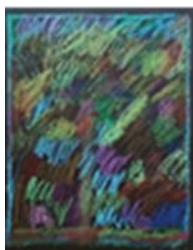

Luīze Lilienfelde, 9 gadi, 2. klase

Luīze Lilienfelde, 9 gadi, 2. klase

1. Plenērā veido ozola skices.

2. Veido līniju zīmējumu ozola zaram. Pēta ozola lapu krāsas.

Bruno Andris Jirgensons, 9 gadi, 2. klase

Leila Indrikova, 9 gadi, 2. klase

3. Iepazīstoties ar ekspresionistu glezniecību, glezno ozolu rudenī.

4. Veido krāsainu ozola mizas zīmējumu.

Oskars Rendors, Luīze Lilienfelde, 9 gadi, 2. klase

5. Pēta dīgstošas ozola zīles, zīmējot ar zīmuļi.

Secinājumi

Audzēkņi apvienojuši izziņu ar radošu darbu. Guvuši izpratni par koka augšanas procesu, gadalaiku maiņas īpatnībām. Pievērsta uzmanība dabas aizsardzības jautājumam. Gatavojamies iestādīt izdīgušos ozoliņus un rūpēties par tiem.

Ūdens vizuāls pētījums

Uzdevuma mērķis: izpētīt ūdeni dažādos agregātstāvokļos.

Audzēkņu vecums: 8 gadi.

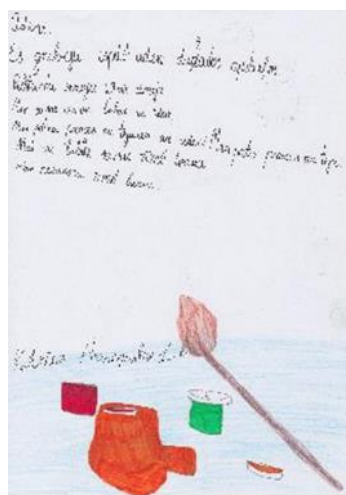
Mācību priekšmets: Kompozīcija, Mākslas valodas pamati.

Materiāli: parastie zīmuļi, krāsainie zīmuļi, akvareļkrāsas.

Darba gaita:

1. Izpētīt sasaldēto ūdeni plastmasas pudelē.
2. Uzzīmēt, kā atkusušais ūdens iztek no pudeles burkā.
3. Uzzīmēt, kā ūdens vārās, burbuļo.
4. Burkā ar vārošu ūdeni iebērt tēju, vērot kā tēja nokrāso ūdeni un iegrimst tējas lapas.
5. Nogaršot tēju, izjust tējas smaržu un garšu.
6. Aprakstīt darba pieredzi, sajūtas.

Darba process un rezultāts

Katrīna Anastasija Akmeņkalne, 8 gadi, 1. klase

Secinājumi

Audzēkne ar lielu interesi un nopietnu pieeju strādāja pie uzdevuma. Atklājums – kā tējas lapiņas atdalās no kopīgās masas un pakāpeniski iekrāso ūdeni.

Izdomāts dzīvnieks

Uzdevuma mērķis: pētīt formu, krāsu, apjomu, pievēršot uzmanību dzīvnieku ķermeņa detaļām, iepazīt pasaules dzīvnieku daudzveidību.

Audzēkņu vecums: 11–13 gadi.

Mācību priekšmets: Gleznošana.

Materiāli: papīrs, zīmulis, guaša, otas. Enciklopēdija „Pasaules dzīvnieki”.

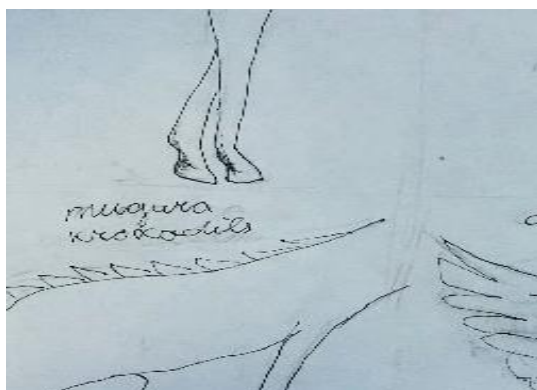
Darba gaita:

1. Audzēknis pēc brīvas izvēles izraugās sešus atšķirīgus dzīvniekus no enciklopēdijas „Pasaules dzīvnieki” un uzzīmē katra dzīvnieka vienu ķermeņa fragmentu/ detaļu, kopā veidojot skici ar sešiem fragmenta zīmējumiem.
2. Izmantojot sagatavotās skices, veido jauna dzīvnieka tēlu. Proporcijas brīvi maina pēc vajadzības un apvieno visu vienā jaunradītā tēlā.
3. Darba izpildījums – dekoratīvs gleznojums.

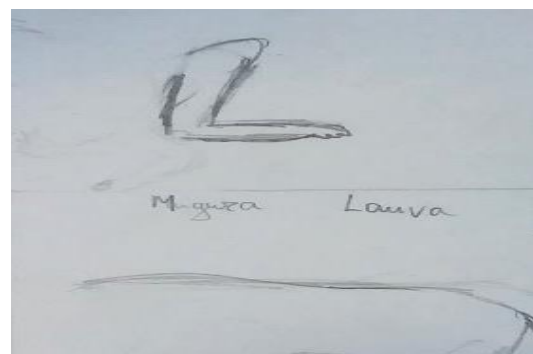
Darba process un rezultāts

Uzdevuma lapa skicēm – A3 lapa, kura sadalīta 6 daļās. Audzēkņi veic pētījumu, katrā lodziņā uzskicējot izvēlēta dzīvnieka ķermeņa detaļu.

<i>Galva</i>	<i>Priekškājas</i>	<i>Pakaļkājas</i>
<i>Aste</i>	<i>Mugura</i>	<i>Detaļa (papildus fragments)</i>

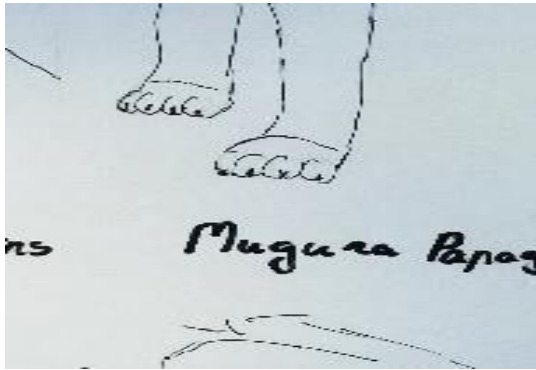

Elīza Evaradsone 12 gadi, 4. klase

Dainis Jansons, 13 gadi, 6. klase

Eleonora Kleina, 11 gadi, 4. klase

Secinājumi

Darbs tiek izpildīts kā spēle, audzēknim nezinot uzdevuma gala rezultātu. Uzdevums bērniem attīsta iztēli un sagādā prieku un jautrību. Bērni darba procesā atbrīvojās un izrādīja interesi par klases biedru zīmējumiem.

Tomāta attīstība

Uzdevuma mērķis: izpētīt augs attīstību no dīgsta līdz auglim, vizualizējot procesu, izmantojot tuvplāna un attālinātus vizuālus kadrējumus.

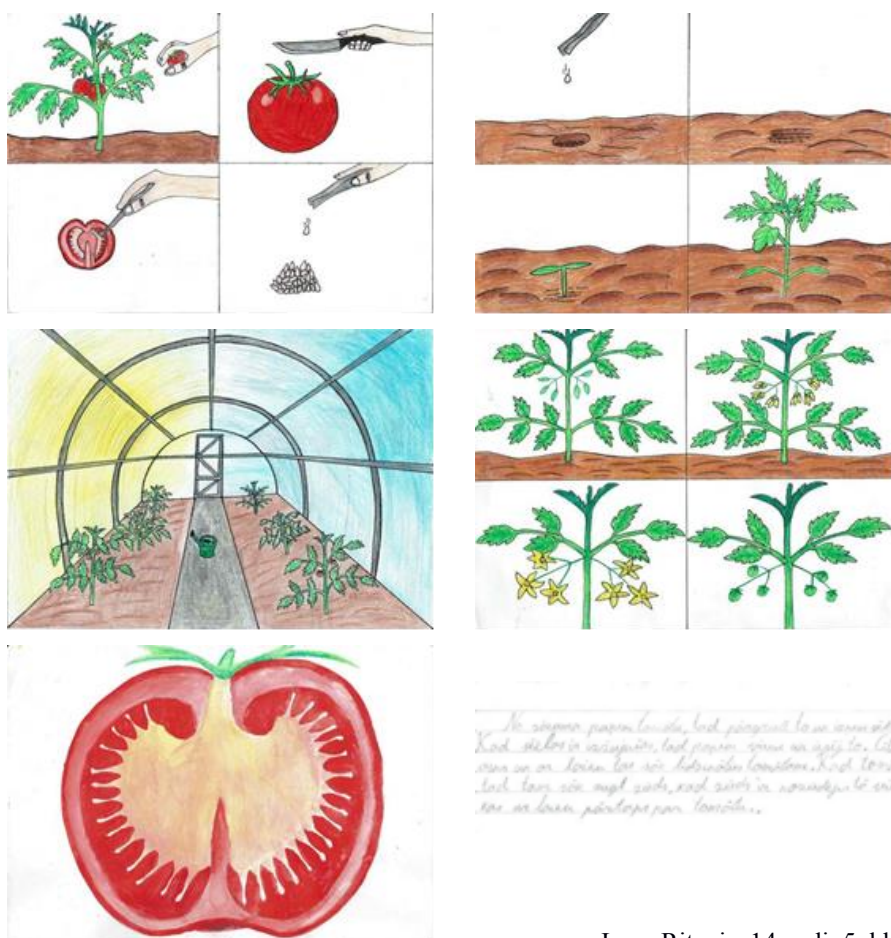
Audzēkņu vecums: 14 gadi.

Mācību priekšmets: Zīmēšana.

Materiāli: grafīta zīmulis, tintes pildspalva, krāsainie zīmuļi.

Darba gaita: sarunas par to, ko dara un audzē laukos – kā sagatavojas darba procesam. Informācija, kāda ir pieredze, palīdzot vecākiem lauku darbos. Atmiņu vizualizācija. Tiek veikts sīču pieraksts. Kā ziemā autora vecāki gatavojas pavasara darbiem. Autors meklē atveidojamo objektu attēlus. Autors fokusē uzmanību uz vizuālā procesa atveidi savā darbā.

Darba process un rezultāts: izpētes process ir teorētisks. Darba ietilpības dēļ katra lapa tiek sadalīta vairākos kadrējumos, kuros atspoguļojas tomāta augšanas process.

Ivars Ritenis, 14 gadi, 5. klase

Secinājumi

Autors secina, ka viss ir mūžīgs, ja tiek kopta tradīcija un pārmantojamība, un arī augšanai ir apļveida kompozīcija, kur viss sākas no jauna ar gaismu un sauli. Ivars saprot, ka iespējams vienlaicīgi būt māksliniekam un pētniekam.

Ja es būtu dizainers

Mācību uzdevums: paplašināt audzēkņu zināšanas par dizainu, dizainera darbu un iespējām daudzveidīgu formu, materiālu, krāsu u.c. izpausmēs.

Uzdevuma mērķis: attīstīt un nostiprināt audzēkņu zināšanas, prasmes un praktiskās iemaņas dizaina projektu izstrādē, sākot no dabas objekta izpētes līdz vizuālā tēla veidošanai.

Audzēkņu vecums: 8 gadi.

Mācību priekšmets: Kompozīcija – formas dizains.

Materiāli: dažādi čiekuri, krāsainas un baltas A4 lapas, grafīta zīmulis, dzēšgumija, krāsu zīmuļi, flomāsteri.

Darba gaita:

1. Sarunas un informācija par dizainu, dizainera specialitāti, darbu un nozīmi mūsdienās. Pārrunas par to, kas veido, kā top rotaļlietas.
2. Audzēkņi pēta un salīdzina sausus egles čiekurus – formu, apjomu un izmērus.
3. Audzēkņi iejūtas dizainera lomā, kuram darba realizācijai ir pieejami tikai sausi čiekuri, bet jāizstrādā rotaļlietas dizaina projekts. Rotaļlietu tēlu veidošana no čiekuriem.
4. Darbam pievieno rakstisku komentāru vai aprakstu par individuāli izstrādāto projektu rotaļlietai.
5. Projekta prezentācija.

Stirniņa

Vārna

Darba process un rezultāts

Edgars Vanags 8 gadi, 2. klase

Annija Pružinska 8 gadi, 2. klase

Lauma Klesmane 8 gadi, 2. klase

Domeniks Krūpens 8 gadi, 2. klase

Laine Briedīte 8 gadi, 2. klase

Ritvars Taurenis 8 gadi, 2. klase

Secinājumi

Pētījuma realizācijas gaitā:

- audzēkņi ģenerēja oriģinālus radošos darbus 2D un 3D formā,
- savstarpēji mijās individuālais darbs ar vērojumiem,
- veidojās pozitīva konkurence starp „dizaineriem” .

Grūtāk audzēkņiem veicas ar domas noformulēšanu, prezentējot savus darbus un rakstot komentārus.

Bumbiera pārvērtības

Mācību uzdevums: pētīt un attēlot dabas formu – bumbieri, to zīmējot un veidojot.

Uzdevuma mērķis: stimulēt audzēkņu novērošanas spēju attīstību, radošo un tēlaino domāšanu. Veicināt un attīstīt zīmēšanas un veidošanas iemaņas.

Audzēkņu vecums: 8–9 gadi, 2. klase.

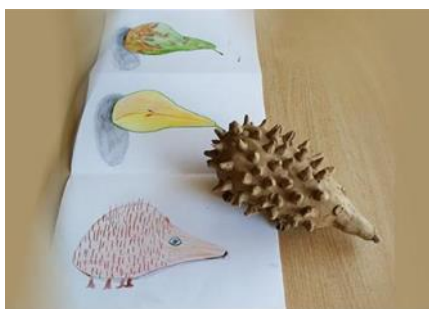
Mācību priekšmets: Zīmēšana, Darbs materiālā.

Materiāli: dažādas formas bumbieri, krāsainie zīmuļi, papīrs, māls.

Darba gaita:

1. Audzēkņi katrs izvēlas vienu no grozā esošajiem bumbieriem.
2. Noskaidro, kas tam ir atšķirīgs un kas kopīgs ar citiem bumbieriem.
3. Pēta konkrētā bumbiera formu, krāsu un mizas faktūru.
4. Zīmē pēc vērojuma bumbieri ar krāsainajiem zīmuļiem, ievērojot proporcijas 1:1.
5. Pārgriež bumbieri vertikāli. Noskaidro bumbiera garšas īpatnības, pusi apēdot.
6. Turpina pētīt bumbieri, zīmējot tā šķērsriezumu.
7. Balstoties uz izpētīto, asociācijām un iztēli, izdomā bumbiera pārtapšanu kādā tēlā vai objektā. Uzzīmē to.
8. Vizualizētās bumbiera pārvērtības plāknē atveido 3D objektā no māla.

Darba process un rezultāts

Enija Brizga, 9 gadi

Markuss Bulats, 8 gadi

Veronika Belousa, 8 gadi

Stella Katrīna Zakse, 8 gadi

Secinājumi

Uzdevums piemērots 8-9 gadus veciem audzēkņiem. Formas, krāsas un faktūras izpēte un attēlošana attīsta novērošanas spējas un pilnveido iemaņas zīmēšanā. Reāla objekta transformēšana citā tēlā stimulē radošās domāšanas attīstīšanu. Vizualizētā tēla atveidošana 3D objektā ir lielisks veids, kā attīstīt telpisko domāšanu, formas, apjoma un proporciju izjūtu.

Dabas objektu atspiedumi

Mācību uzdevums: izprast un praktiski apgūt terminus „kolagrāfija” un „kolorēšana”.

Uzdevuma mērķis: kolagrāfijas tehnoloģijas apguve un kolorēšanas pamati – jaunu zināšanu, prasmju un iemaņu iegūšana. Eksperimentēšana un prasme radoši darboties.

Audzēkņu vecums: 11 gadi.

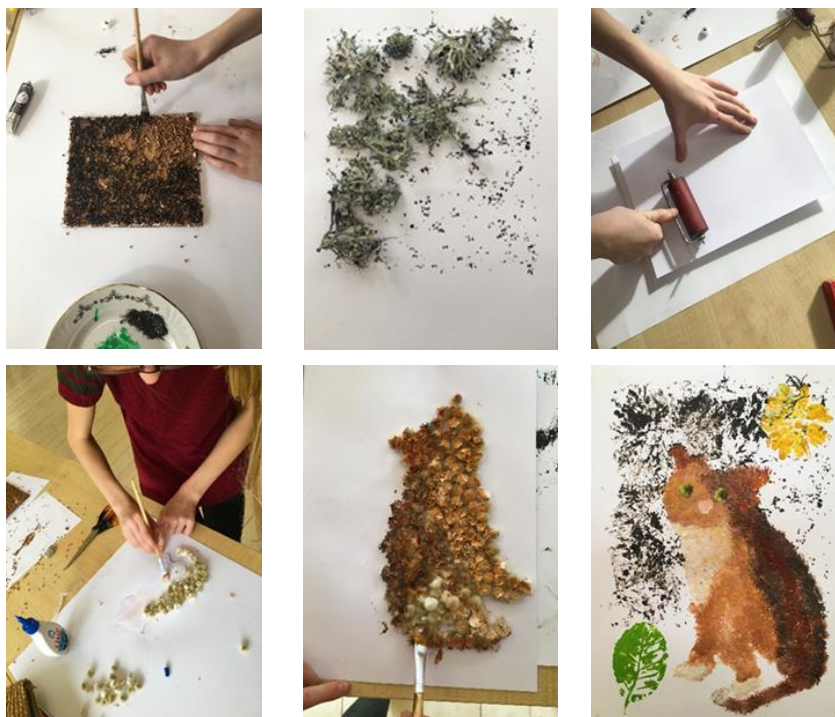
Mācību priekšmets: Zīmēšana (grafika), Kompozīcija.

Materiāli: PVA līme, otas, kartons, dažādi dabas objekti – griķi, ķērpji, pūpoli, istabas augi, drukas krāsas „Lukas Linol”, drukas rullītis, A4 formāta papīrs.

Darba gaita:

1. Audzēkņi tiek iepazīstināti ar jauniem terminiem: „kolagrāfija” un „kolorēšana”. *Kolla* no grieķu val. „līme”, „color” angļu val. – „krāsa”. Mēģinām abus apvienot!
2. Uz kartona ar PVA līmi līmē griķus. Kad pamats nožuvis, to noklāj ar drukas krāsas kārtu. Atspiedumu norullē ar drukas rullīti. Pirmā kārtā nav izdevusies kā iecerēts, tāpēc to nolemj papildināt ar ķērpju atspiedumiem. Nu ir labāk, fons gatavs.
3. Uz kartona tiek uzzīmēts un izgriezts kaķa siluets. Visu laukumu noklāj ar līmi un virsū salīmē pūpolus. Būs pūkains kaķa kažociņš. Kad līme nožuvusi, ar drukas krāsu un otu noklāj virsmu un veido atspiedumu.
4. Lai papildinātu kaķa kažociņu, ar pūpola „otiņu” tiek kolorēta izteiksmīgāka toņu pāreja un iekrāsotas detaļas. Akcentiem izmanto istabas augu atspiedumus.

Darba process un rezultāts

Ance Dārziņa, 11 gadi, 4. klase. Kolagrāfija – grafikas tehnika (līme, kolāža, reljefs). Kolorēšana – vairāku toņu izmantošana, toņu pāreja.

Secinājumi

Ļoti pateicīgas un interesantas tehnikas, attiecīgajam audzēkņu vecumam un darbošanās mērķim pieskaņojot vajadzīgos materiālus, darba instrumentus un metodes. Lielās eksperimentēšanas iespējas un negaidīti momenti bērniem šķiet īpaši aizraujoši.

Operācija „Nagu melnumi”

Uzdevuma mērķis: individuāls vērojums, izpēte, refleksija, analīze, starpnozaru un starppriekšmetu sasaiste, iekļaujoties 20V mācību programmas uzdevumos. Nebijušas pieredzes iegūšana.

Audzēkņu vecums: 9 gadi.

Mācību priekšmets: Zīmēšana, Gleznošana.

Materiāli: monokulārie mikroskopi un dažādu izpētes materiālu paraugi, papīrs, parastais zīmulis, dzēšgumija, tuša, flomāsteri, krāsainie zīmuļi, otas, guaša, pildspalva un telpās atrodamie priekšmeti.

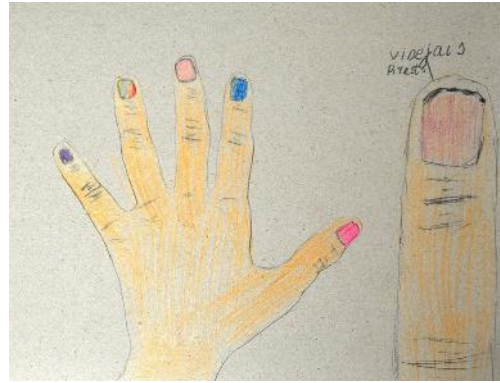
Darba gaita:

1. Zīmēšanas stunda (40 min.) iesākas ar I. Ziedoņa „Pasaka par nagu melnumiem” noklausīšanos.
2. Katrs aplūko savas rokas un uz A4 formāta lapas uzzīmē kreisās rokas plaukstu ar pirkstiem un blakus – pēc izvēles pētāmo pirkstu mērogā 1:2.
3. Pēc tam Jelgavas Valsts ģimnāzijas bibliotēkā 8 mikroskopos 50 reižu palielinājumā audzēkņi aplūko odu smecerus, mušu spārnus, smiltis, putekļus un pelējumu. Pēc skolotājas ieteikuma izpētei tiek ierosināts atrast telpā esošus priekšmetus, ko būtu interesanti aplūkot palielinājumā. Tūlīt tiek piedāvāti 3 dažādu nokrāsu mati, rāvējslēdzējs, rokas lējuma papīrs un zīda šalle. Drosmīgākajam pētniekam uz pirksta tiek uzpilināta brūces attīrošā līme, kas pēc brīža jau ir plēvītes veidā noņemama no rokas un palikta zem mikroskopa optikas, lieliski uzrāda indivīda pirkstu ādas reljefu. Pēc redzētā šādam eksperimentam piesakās gandrīz visi nodarbību dalībnieki.
4. Nākamās stundas ievadā paskaidroju par mūsu pirkstu nospiedumu unikalitāti. Notiek individuāla pirkstu atspiedumu iegūšana, to izpēte un attēlojums grafiski lineāri un krāsās atbilstoši mācību programmas uzdevumiem. Izmantojot tušu, ar izvēlēto pirkstu mēģinām radīt atspiedumus uz baltas lapas. Turpinās izpēte un A4 laukumā ar rupju flomāsteru tiek attēloti novērotie līniju ritmi. Gleznošanas stundās pēc skolotājas ievada par monohromajām un ahromātiskajām krāsām bērni turpina savu pirkstu nospiedumu ritmus realizēt ar guašas krāsām A4 formātā – vispirms melnbaltus un pēc tam krāsainus, patstāvīgi izvēloties krāsu toņus.
5. Radošais uzdevums: nagu melnumi – fantāzijas tēli – kā papilduzdevums tiem, kuri pamatzdevumu paveic pirms stundas beigām.
6. Darba aprakstam tiek veltīta viena zīmēšanas stunda pētniecības procesa noslēgumā.

Darba process un rezultāts: izpētes tēma „Nagu melnumi” tika izdomāta tāpēc, lai garantētu pētāmo objektu klātesamību katrā stundā pilnīgi visiem dalībniekiem, kā arī lai aktualizētu personīgās higiēnas nozīmi ikdienā un līdz ar to mazinātu bērnu saslimšanu Jelgavas pilsētā.

Darba procesā, 9 gadi, 2. klase

Alīna Jurčika, 9 gadi, 2. klase

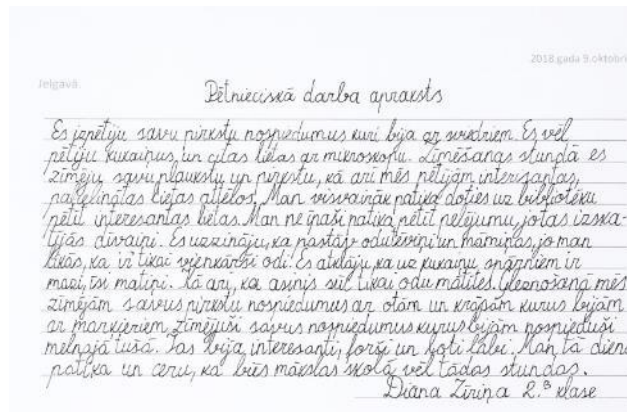
Starposma pētījums, 9 gadi, 2. klase

Alīvija Soboļeva, 9 gadi, 2. klase

Alīvija Soboļeva, 9 gadi, 2. klase

Diāna Zīriņa, 9 gadi, 2. klase

Secinājumi

Operācija „Nagu melnumi” bija lielisks piedzīvojums visiem – gan audzēkņiem, gan skolotājiem. Vērtīgi bija rast veidu, kā, saglabājot ikdienas priekšmetu specifiku un iekļaujoties mācību programmā (zīmēšanā – līniju ritmi; gleznošanā – monohromās un ahromātiskās krāsas), radīt atbilstošus radošos darbus, kuru sižetiskais risinājums soli pa solim tiek veikts kā individuāls pētījums. Jāatzīst, ka mūsdienu bērnu personīgās higiēnas līmenis ir ļoti augsts, jo nagu melnumus to burtiskā izpratnē nebija iespējams iegūt. Stundas notiek otrdienās un pēc svētdienas vannas un nagu apgriešanas bērnu rokas ir nevainojami tīras, tādēļ pētniecība zināmā mērā ieguva radošas improvizācijas raksturu.

Dabas pētījums pie jūras

Mācību uzdevums: Pie jūras pētīt smilšu reljefu un atrodamo dabas materiālu dažādību. Savākt dažādus dabas materiālus pēc formas, krāsas, faktūras. Attēlot redzēto pie jūras un dabas materiālu daudzveidību vizuālās mākslas darbos.

Uzdevuma mērķis: Mācīties atainot savos vizuālās mākslas darbos vēroto un atklāto pie jūras.

Audzēkņu vecums: 10–11 gadi.

Mācību priekšmets: Kompozīcija (*starpriekšmetu saikne: Materiālmācība, Dabaszinības*).

Materiāli: zīmulis, smalks marķieris, krāsu zīmuļi, akvarelis, akvareļu papīrs, zīmēšanas papīrs, otas, dažādu krāsu smiltis, jūraszāles, priedes miza, akmentiņi, gliemežvāki, koka gabaliņi, ogle, kauls, spalva u.c.

Citi materiāli: šampūns, kokteiļu salmiņi, trauciņi.

Darba gaita:

1. Gājiens līdz jūrai:
 - Vēro un pievērš uzmanību ūdens un vēja radītajam reljefam smiltīs, tam, kādi augi un dabas materiāli redzami.
 - Meklē un vāc jūras malā izskalotos un atrodamos dabas materiālus, dažādus pēc formas, krāsas, faktūras un tekstūras. Bērni iejūtas dabas pētnieku lomā, meklē izskalotos dārgumus.
 - Paņem dažādu krāsu smilšu paraugus. Bērni atklāj, ka pie jūras smiltis ir dažādās krāsās.
 - Gājiena laikā bērni stāsta par redzēto, atklāto, atrasto. Mācās aprakstīt redzēto un piedzīvoto.
2. Attēlo redzēto pie jūras 4 – 5 atsevišķos darbos:
 - Attēlo smilšu reljefu ar līniju, veido viļņojumu. Izmanto parasto zīmuli, tad tušu vai smalku marķieri.
 - Veido trauciņos dažādu toņu akvareļkrāsu šķīdumus, kam nedaudz pievienots šampūns. Ar salmiņu pūš, lai veidotos putas. Pāri trauka malai ejošās putas pārceļ uz lapu un ļauj noplakt, veidojas jūras putu tekstūras.
 - Katru atrasto dabas materiālu ar zīmuli uzzīmē, atainojot formu, tekstūru un materialitāti, parādot dažādību.
3. Izmanto atrastos dabas materiālus:
 - Veido melnbaltas kompozīcijas, izmantojot marķieri,
 - Veido krāsainas kompozīcijas, izmantojot krāsainos zīmuļus un/vai akvareli.
4. Veido aprakstu par redzēto, piedzīvoto, atklāto.

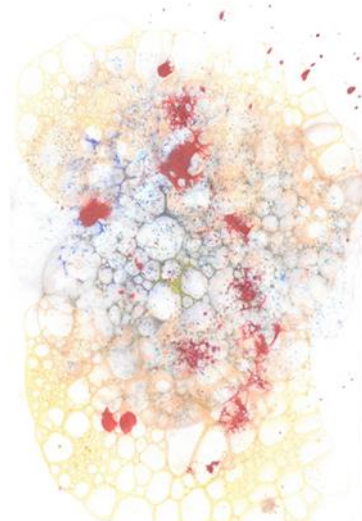
Darba process un rezultāts

Ūdens veidotais smilšu reljefs un jūras malā izskalotie un atrodami dabas materiāli

Uzzīmēti atradumi jūras krastā, atainojot formu un tekstūru.
Daiva Švīgere, 12 gadi, 4. klase

Gabriela Gudele, 11 gadi, 4. klase
„Jūras putu tekstūras”

Gundega Āboliņa, 11 gadi, 4. klase

Beāte Tolmane, 11 gadi, 4. klase

Karīna Baranovska, 4. klase

Secinājumi

Daba ir vērtīgs ierosmes avots. Pie jūras varēja redzēt bērnu jaunatklāsmes prieku un uzdevuma veikšanas laikā palīdzēt attīstīt novērošanas spējas.

Bērnu aizrautība apliecināja, ka izvēle veidot uzdevumu kā piedzīvojumu „Dārgumu meklētāji” ir attaisnojusi, jo uzdevuma izpildes process bija aizraujošs un sasniegtais rezultāts ir pārsteidzošs un labāks par iecerēto.

Vērtīgi, ka paši bērni meklēja dabas materiālus, tos pētīja un attēloja savos darbos, izmantojot dažādas tehnikas, skolotājs bija kā atbalstošs padomdevējs.

Audzēkņi apguva prasmi vizuāli attēlot dabas materiālu materialitāti. Izpētot atsevišķos dabas materiālus, kopējās kompozīcijas viņi veidoja ar daudz dziļāku izpratni.

Daļai audzēkņu grūtības sagādāja aprakstīt redzēto, piedzīvoto, atklāto.

Uzdevums piemērots dažāda vecuma bērniem, izvēloties atšķirīgu sarežģītības pakāpi.

Metodiskā materiāla sagatavošanas konsultante: Jūrmalas Mākslas skolas metodiķe Sandra Bremane

Ēdamo augu krāsvielu meklējumos

Mācību uzdevums: savākt dažādus augu valsts izpētes objektus un pārbaudīt, vai tie satur dabīgās krāsvielas. Izmantojot dabīgās, no augu sulas iegūtās krāsvielas, izveidot krāsu paleti. No izpētes objektiem un augu krāsvielām veidot dažādas vizuālās kompozīcijas.

Uzdevuma mērķis: izpētīt, izmēģināt iegūt un pielietot savos radošajos darbos krāsvielas no pārtikā lietojamiem augu valsts produktiem.

Audzēkņu vecums: 10–11 gadi.

Mācību priekšmets: Kompozīcija (starpriekšmetu saikne: Materiālmācība, Mākslas vēsture, Dabaszinības, Mājturība).

Materiāli: papīrs, zīmulis, ota, trauciņi krāsvielām.

Augu valsts produkti: burkāns, biete, sīpoli, apelsīni, granātāboli, ogas (mellenes, upenes), garšvielas (safrāns, paprikas pulveris, čili, kurkuma, karijs u.c.), tēja, kafija.

Dažādi paliginstrumenti: rīve, nazis, dēlītis, karotītes, ūdens vārāmā kannā, krūzes tējai.

Darba gaita:

1. Savāc dažādus augu valsts izpētes objektus un sagatavo tos krāsvielu iegūšanai.
2. Veic eksperimentus, lai iegūtu krāsvielas:
 - izvēlētos produktus pārgriež, rīvē un izspiež sulu mazos trauciņos, vēro, kādus krāsu toņus var iegūt no iegūtajām krāsvielām;
 - vāra kafiju un tēju dažādos stiprumos, lai iegūtu dažādus toņus. Iegūto šķidrumu izmanto kā krāsvielu;
 - smalki samaltu garšvielu pulveri sajauc ar ūdeni un izmanto kā krāsvielu.
3. Veido krāsu toņu paleti; katru iegūto krāsvielu klāj uz papīra un pieraksta auga vai produkta nosaukumu, no kura iegūta krāsviela.
4. Iegūtās krāsvielas izmanto dažādu vizuālās mākslas uzdevumu veikšanai, reizē eksperimentē un vēro:
 - augu krāsu toņu daudzveidību, kā tie mainās nožūstot (bālāki, spilgtāki);
 - dažādu augu krāsvielu izmaiņas, tos sajaucot kopā (kuras dominē, kā izmainās krāsa);
 - pārgrieztos augus izmanto, veidojot nospiedumus un iegūstot tekstūru.
5. Veido vizuālās mākslas darbus: abstraktas kompozīcijas un klusās dabas ar augiem. Izmanto augus, no kuriem iegūtas dabīgās krāsvielas.
6. Veido aprakstu par krāsvielu iegūšanas iespējām un atklāto darba procesā.

Darba process un rezultāts

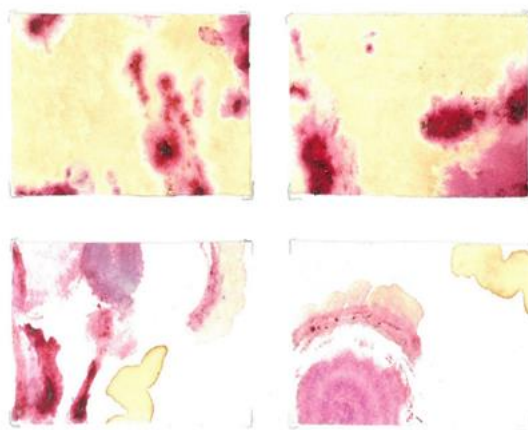
Sagatavotie materiāli (tēja, kafija, garšvielas, burkāni, bietes, ogas)

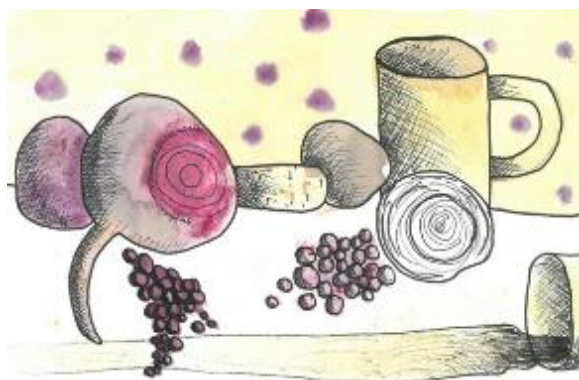
Nepieciešamie instrumenti (rīve, dēlītis, trauciņi ar iegūtajām krāsvielām)

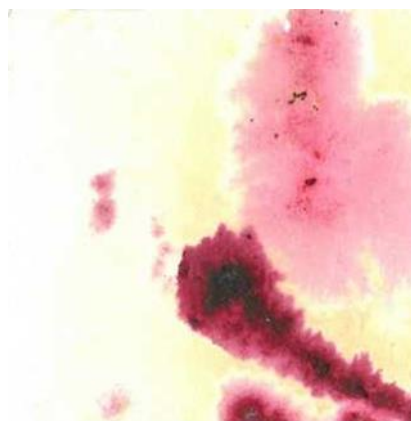
Iegūtā krāsu palete

Abstraktas kompozīcijas

Klusā daba

Nora Lediņa, 12 gadi, 4. klase

Secinājumi

1. Svarīgākais ieguvums, ka bērni darbojās ar aizrautību un jaunatklāsmes prieku visu uzdevuma posmu izpildes laikā.
2. Šis uzdevums parādīja vienu no veidiem, kā radoši pieiet dabas studijām; kā no pazīstamiem augu valsts produktiem iegūt krāsvielas un tās pielietot vizuālās mākslas darbos, sasniedzot lieliskus rezultātus.
3. Uzdevuma veikšana rosināja meklēt arvien jaunus augu valsts produktus, kas varētu krāsot.
4. Daudziem bērniem krāsvielu ieguve no augu valsts produktiem bija jaunatklājums.
5. Interesanti klusās dabas darbi veidojās, kad tika izmantota augu valsts produkta krāsa (piemēram, biete izkrāsota ar biešu sulu, burkāns ar burkānu sulu u.tml.).
6. Uzdevums piemērots dažāda vecuma bērniem.
7. Uzdevumu var atkārtot un attīstīt, izmantojot dažādos gadalaikos pieejamos dažādos augu valsts izejmateriālus.

Metodiskā materiāla sagatavošanas konsultante: Jūrmalas Mākslas skolas metodiķe Sandra Bremane

Kristālu pētīšana

Mācību uzdevums: pētīt kristālus (sāls, ūdens, vara vitriola) kā dabas objektu, to pārvērtības laikā un to izmaiņas, skatot objektu palielinājumā, tuvumā.

Uzdevuma mērķis: veicināt audzēkņu izpratni par pētniecības metožu izmantošanas iespējām mākslā; pilnveidot audzēkņu pieredzi, izmantojot dabas objektu kā iedvesmas avotu radošajai darbībai; pilnveidot audzēkņu prasmes uzmanīgi vērot, pētīt, pieredzi saskatīt vizuālās vērtības un attīstīt prasmes attēlot tās, izmantojot mākslinieciskās izteiksmes līdzekļus.

Audzēkņu vecums: 11 gadi, 5. klase.

Mācību priekšmets: Kompozīcija.

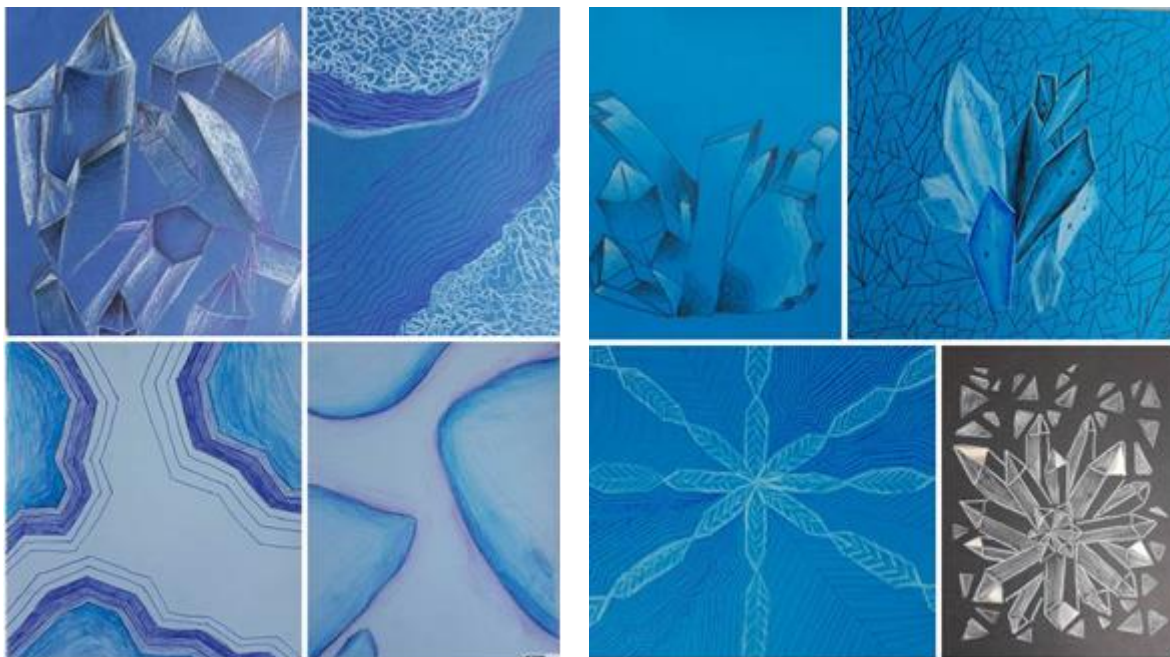
Materiāli: papīrs, aplikāciju papīrs, flomāsteri, zīmuļi, šķēres, līme, aukla, akvarelis, guaša. Objekta izpētei: sāls, ūdens, vara vitriols, ledus, burka vai stikla trauks, optiskais mikroskops. Līdzekļi izpētei: optiskais mikroskops, stikliņi, burka vai stikla trauks, dzija.

Darba gaita:

1. Ziemas sākumā pārrunājām to, ka sniegpārslā patiesībā ir ūdens kristāls, ka vielas un dabas objekti tuvumā vai palielinājumā mēdz izskatīties savādāk nekā no attāluma. Apspriedām arī kristālu audzēšanu, daži to ir mājās izmēģinājuši ar dažādiem rezultātiem.
2. Sagatavojām vairākus traukus kristālu audzēšanai – burku un dažas ķīmijas kolbas. Traukā jāielej silts, koncentrēts sālsūdens un jāiemērc vilnas dzijas gabaliņš, ap kuru jāaug kristāliem. Šo darbu audzēkņi veic patstāvīgi un ar lielu ieinteresētību.
3. Pēc nedēļas dažos traukos kristāli neizveidojas, bet viena burka pati „apaug” ar kristāliņiem. Kopā secinām, ka eksperiments neizdodas, ja ir pārāk mazs sāls koncentrāts. Audzēkņi ir nedaudz vīlušies, bet ar interesi aplūko trauku, kur sāls darbība noris. Lai uzdevumu dažādotu, objekts tiek pētīts arī optiskajā mikroskopā. Tas audzēkņiem ir ļoti aizraujoši, jo 5. klases bērni vēl nemācās ķīmiju un iekārtu nav nekad lietojuši. Izpētei tiek piedāvāts arī vara vitriols, jo tā spilgti zilā krāsa ir izteiksmīga.
4. Sākam attēlot procesu un dabas objektu vizuāli. Uzdevums ir attēlot kristālus brīvā tehnikā vismaz 4 dažādos risinājumos – tuvplāns, tālāks kopskats, detaļas.
5. Pēc 2 nedēļām sāls burka apaugusi visa balta. Audzēkņi turpina vizuāli attēlot kristālus. Jāpievērš uzmanība, kādus vizuālās izteiksmes līdzekļus izvēlēties – vai kristāla raksts tiek ģeometrizzēts, vai tiek uzsvērtā krāsa kā efekts, vai meklēti paņēmieni, kā attēlot kristāla struktūru. Audzēkņi ir aicināti veikt arī pierakstus par savu darbu, kas gan, jāatzīst, audzēkņus īpaši neaizrauj, vairāk saista pētīšanas un zīmēšanas process.
6. Kopīgi aplūkojam paveikto darbu. Vairumam ir gatavi 3 darbi. Apspriežam kristālu vizuālās vērtības un to, kā ir vai nav izdevies tās attēlot. Secinām, ka objekts bieži izskatās pavisam citādi, nekā esam domājuši pirms pamatīgākas izpētes, tāpat bieži zīmējam to, ko „zinām (kas var būt nepareizi), nevis to, ko redzam.” Apkopojam vairākus veidus, kā attēlot kristālus:
 - ģeometrizzējot un/vai stilizzējot formas;
 - akcentējot tekstūras;
 - akcentējot krāsu;
 - akcentējot fragmentu tuvumā;
 - izmantojot dažādus fonus vai citu materiālu aplikācijas elementus.

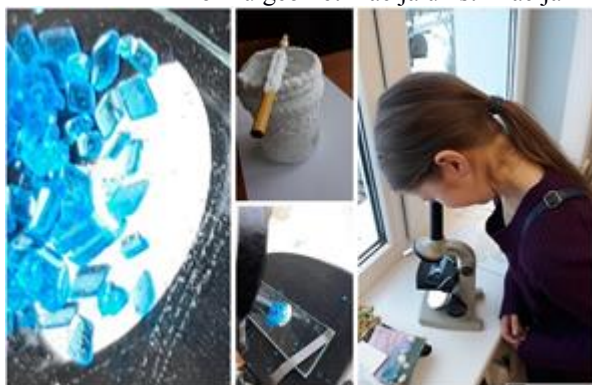
Katrs audzēknis turpina vēl vienu (vai divus, ja vajadzīgs) darbus, izmantojot to paņēmieni, kuru vēl nav lietojis, lai panāktu vienotu un interesantu darbu kolekciju.

Darba process un rezultāts

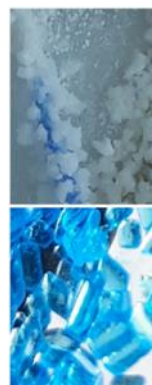

Marta Rozenberga, Anna Helēna Jansone, Jasmīna Sināte, 11 gadi, 5. klase.
Formu ģeometrīzācija un stilizācija

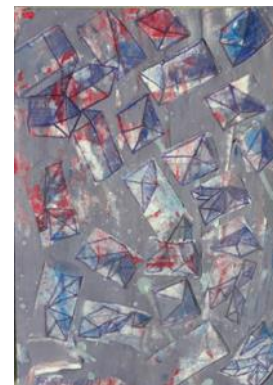
Anna Helēna Jansone, Laura Adriana Olekša, Zane Krasovska, Jasmīna Sināte, 11 gadi, 5. klase

Sāls kristālu trauks, vara vitriols mikroskopā

Sāls kristāls un vara vitriols tuvplānā

Jasmīna Sināte, 11 gadi, 5. klase

Secinājumi

Pētījuma, dabaszinātņu metožu (mikroskopa lietošana) izmantošana mākslas darbu radīšanā audzēkņiem liekas ļoti aizraujoša. Tā palīdz paskatīties uz mākslu, tās radīšanas mērķiem neierastāk.

Ieguvumi:

- Tiek iegūtas reālas zināšanas par dabas objektu – sāli, tās īpašībām.
- Tiek radīts priekšstats par mākslai un zinātnei kopīgo, to, kā tās viena otrai var noderēt. Radīta izpratne par dabu kā zinātnes un mākslas iedvesmas un izpētes avotu un objektu.
- Audzēkņi daudz ieguvuši savas mākslinieciskās darbības pieredzē, mērķtiecīgi pārdomājot, ar kādiem mākslinieciskās izteiksmes līdzekļiem attēlot dabas objekta vizuālās īpašības.

Jāuzlabo:

- Procesu varēja pierakstīt detalizētāk, izmantojot tekstu kā mākslas uzdevuma daļu.
- Parāli tika izmantoti divi pētījuma objekti – sālsūdens trauks un kristāli mikroskopa palielinājumā. Tā kā mikroskops saistīja vairāk, tad sāls augšanas process netika pamatīgi attēlots, uzdevums kļuva vairāk par objekta vizuālo īpašību, nevis pārvērtību procesa pētīšanu. Procesu pētīšanu ar klasi varētu īstenot cita uzdevumā.

Dabas objektu pētīšana un skicēšana

Mācību uzdevums: pētīt brīvi izvēlētu dabas objektu, skicēt to.

Uzdevuma mērķis: prast izvēlēties savu pieeju pētīšanas procesam, saskatīt dabas objekta kopīgo formu un ieraudzīt detaļas, censties uzskicēt reālistiski un, ja iespējams, uzskicēt asociatīvu tēlu, rezultātā radīt skicē kolekciju.

Audzēkņu vecums: 13–15 gadi.

Mācību priekšmets: Zīmēšana (2 nodarbības).

Materiāli: papīrs, zīmuļi, flomāsteri, tuša.

Darba gaita:

1. Audzēkņi atrod skolas pagalmā esošus dabas objektus.
2. Ienes telpā, novieto uz baltas papīra lapas. Izdomā, kāda būs pētniecības pieeja.
3. Pēta un skicē objektus, apraksta novērojumus un pieraksta asociācijas.

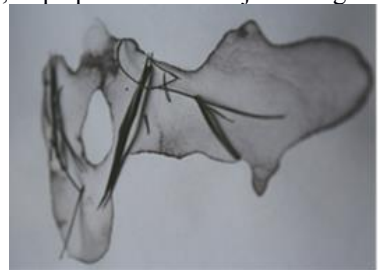
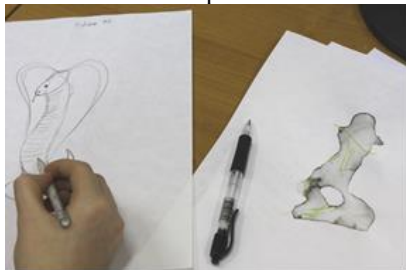
Darba process un rezultāts

Ričards Berķis, 13 gadi, 6. kurss

Pētīšanas procesā izmanto tušu, to piepildot izkusušajam sniegam

Rebeka Muižniece-Barone, 13 gadi, 6. kurss

Secinājumi

Audzēkņiem šāds uzdevums šķita aizraujošs. Darba procesā bija pārsteigumi, kas saistījās ar dabas objekta pārvērtībām, kad tas ienests siltumā, piemēram, atdzīvojās čiekurā guļošs ods, piepilinātā tuša, izžūstot radīja interesantus tēlus uz papīra.

Glezošana ar Ķīnas tušu

Mācību uzdevums: pētīt un apgūt dabas attēlojumu tušas gleznojuma tehnikā.

Uzdevuma mērķis: attīstīt spēju koncentrēti vērot dabas objektu un uztverto nepastarpināti tiešā veidā fiksēt gleznojumā, izmantojot Ķīnas tušas glezniecības tehniku.

Audzēkņu vecums: visas konkursā pārstāvētās vecuma grupas.

Materiāli: rīsu papīrs, otas un tuša – saskaņā ar Ķīnas tušas glezniecības tradīciju.

Darba gaita:

1. Iepazīšanās ar Ķīnas tušas glezniecības tehniku, vērojot video materiālus un attēlus.
2. Kanonisko, tradīcijai atbilstīgo atbrīvotās rokas kustību un apziņas koncentrēšanas treniņš noteikta objekta vērojumam.
3. Pievēršanās tēmai „Mūsu skolas augi”. Augu struktūras, uzbūves un tekstūras izpēte radošā procesā.
4. Procesa novērtējums un pieredzes apmaiņa.

Darba process un rezultāts

Skolas telpās lieliski uzturēto telpaugu kolekcijas dažādība rosināja vēlmi pētīt tos, veidojot zīmējumus un gleznojumus par tēmu „Mūsu skolas augi”. Vecāko klašu audzēkņi izvēlējās gleznojamo objektu pēc saviem ieskatiem. Tehniku klāstā kā jaunums tika izvēlēta Ķīnas tradicionālā glezniecība. Iepazīšanās ar Austrumu kultūru, kompozīcijas principiem un glezniecības materiāliem. Kā pārsteigums nāca atziņa, ka tieši jaunākā vecuma grupa visātrāk pielāgojās atšķirīgajam vērojuma un attēlojuma principam. Rezultāts pārsteidza ar acumirkli un vizuāli pievilcīgo izpildījumu. Vienlaikus radošs izaicinājums un informatīvi piesātināta dabas un kultūras studiju pieredze.

Sanija Kuļša, 1. klase

Amanda Aleksandrova, 1. klase

Patrīcija Galiņa, 4. klase

Albīna Rubcova, 4. klase

Ivo Plušs, 4. klase

Marija Jupite, 5. klase

Secinājumi

Ir gana intriģējoši pievērsties citu kultūru tradīciju izpētei, mācoties saprast atšķirīgo. Ķīniešu meistara vārdiem runājot: „Lai gleznotu, ir vajadzīgas acis, roka un sirds”. Vienlaikus šī ir pieredze, kas atbrīvo, koordinē rokas kustību un ļauj otai brīvi „lidot” līdzī dabas pārdzīvojumam. Pārsteigums pašiem par sevi, darba iznākumu un priecīgs prāts par šo pieredzi, kas izvērtās kā mācīšanās notikums. Un pateicība skolas dārzniekam par rūpīgo darbu.

Gaismēnas klusajā dabā

Mācību uzdevums: radīt klusās dabas interpretāciju un shematiski krāsās attēlot gaismēnas.

Uzdevuma mērķis: pilnveidot pētniecības, vērošanas spējas.

Audzēkņu vecums: 11–13 gadi, 5. klase.

Mācību priekšmets: Mākslas valodas pamati.

Materiāli: krāsu zīmuļi, A4 formāta papīrs, guaša krāsas, otas, mākslas darbu reprodukcijas.

Darba gaita:

1. Iepazīt latviešu gleznotāju darbus klusās dabas žanrā.
2. Vērot, atpazīt un noteikt izvēlētā mākslinieka rokrakstu:
 - iemīļotākie mākslinieka motīvi;
 - raksturīgākie izteiksmes līdzekļi;
 - gaismas un ēnu laukumu mija;
 - pielietotais apgaismojuma veids un tā atrašanās vieta.
3. Padziļināti studēt klusās dabas reprodukcijas:
 - izveidot klusās dabas interpretāciju ar mākslinieka raksturīgākajām iezīmēm;
 - parādīt krāsās shematiski gaismēnas lietojumu klusajā dabā;
 - mācīties izteikt savas domas, novērtēt spriešanas spējas un viņu zināšanas.

Darba process un rezultāts

Secinājumi

Audzēkņi padziļināti iepazīstas ar kādu no latviešu klusās dabas glezniecības autoriem, ievēro un nosaka autora daiļrades raksturīgākās iezīmes. Veido darba interpretāciju. Pilnveido prasmes atdarināt priekšmetus, to krāsas un gaismēnas. Padziļināti apgūst klusās dabas gleznošanas specifiku, priekšmetu materialitāti un krāsas gammas izkopšanu.

Izpēte kā impulss jaunas lietas radīšanai

Mācību uzdevums: veikt dabas objekta pētījumu, to reālistiski attēlojot no dažādiem rakursiem, padziļinātam pētniecību darbam izmantojot lupas un nazīšus (pētāmo dabas objektu preparē). Pētījuma procesu dokumentē (tekstu integrē zīmējumā: tās ir atziņas, atklājumi, asociācijas). Pētījuma procesā radušās skices, zīmējumus kombinē un rada jaunu dizaina aksesuāru – somu. Zīmējumu papildina ar norādēm, tekstu.

Uzdevuma mērķis: padziļināt zināšanas, prasmes un iemaņas, veicot pētījumu. Pētījuma rezultātā radušās skices, zīmējumus un atziņas spēt izmantot, lai rastu, radītu oriģinālu risinājumu dotajam uzdevumam – pētījums kā līdzeklis jaunas idejas radīšanai.

Audzēkņu vecums: 12–13 gadi.

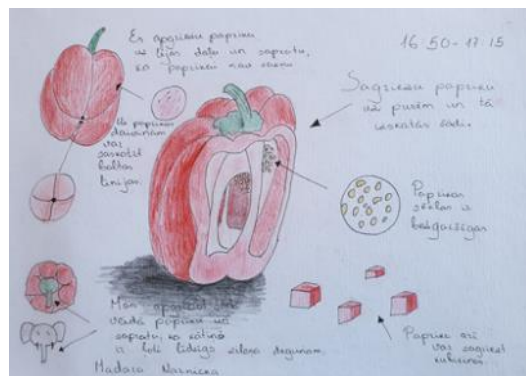
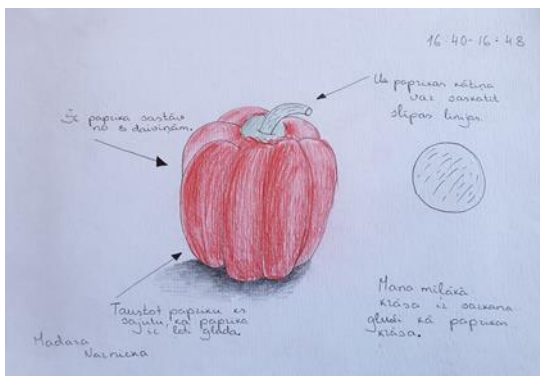
Mācību priekšmets: Zīmēšana, Gleznošana (5 mācību stundas).

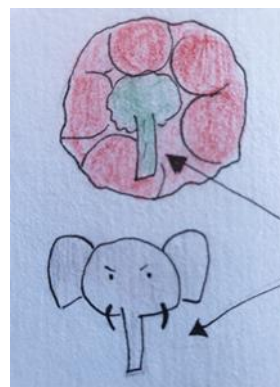
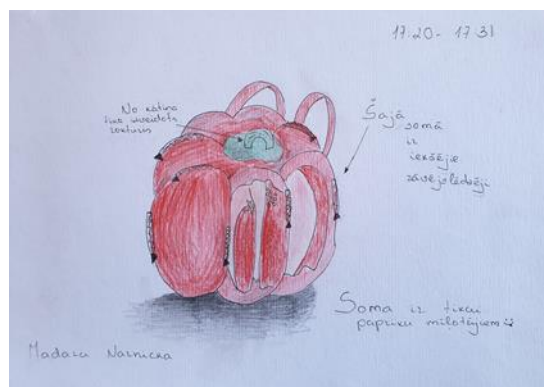
Materiāli: A4 formāta lapas, skiču lapas, grafīta zīmulis, krāsainie zīmuļi (akvareļzīmuļi), akvareļkrāsas.

Darba gaita:

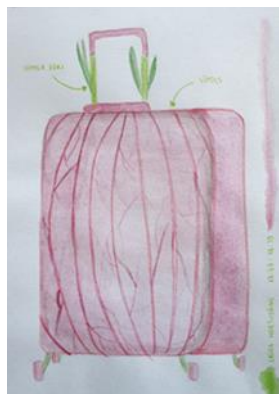
1. Dabas objektu attēlo, izmantojot analītiska zīmējuma principus – uzzīmē no visiem iespējamiem skatu punktiem, papildina ar pašēnu, krītošo ēnu. Racionāli izmanto A4 formāta lapu – domā par dabas objekta dažādu rakursu zīmējumu kompozicionālo izvietojumu lapas laukumā. Ja paliek brīva vieta, izdomā, kā un ar kādu dabas objekta zīmējuma daļu vai tekstu to aizpildīt. Veic īsus aprakstus – ko un kā dara, cik ilgā laikā. Tekstam jābūt integrētam zīmējumā (domā par skaistiem burtiem).
2. Dabas objekta pētījums „zem lupas” – tekstūra un faktūra. Izdomā un zīmē laukumu kompozīcijas, kuras aizpilda ar dabas objektam raksturīgo faktūru vai tekstūru, to palielinot, interpretējot, veidojot kāda elementa rakstu utt. Zīmējumu turpina papildināt ar tekstu – pierakstiem (ko dara, kā, cik tas aizņem laiku, ko tas atgādina, salīdzina ar kaut ko).
3. Pētījuma rezultātā radušos zīmējumus, asociācijas, atziņas (zīmētas gan uz pirmās A4 lapas, gan otrās, gan no skiču lapām) izmanto jauna dizaina objekta – somas (rokas somiņa, mugursoma utt.) izveidei. Pārdomā rūpīgi un pielāgo katru dabas objekta pētījuma rezultātā radušos zīmējumu, zīmējuma detaļu, radot somu. Zīmējumu papildina ar norādēm un paskaidrojumiem.

Darba process un rezultāts

Madara Narnicka, 12 gadi, 6. klase

Laura Mortuzāne, 13 gadi, 5. klase

Secinājumi

Pirms pētījuma uzsākšanas pētāmais dabas objekts tika izlozēts, bija dažādi pētāmie objekti, bet uzdevums viens, tehnika pēc izvēles.

Darbi tika eksponēti skolas izstādē kā uzskates materiāls un iedvesmas avots citiem pētījumiem.

Ziedu pētījums

Mācību uzdevums: izveidot zieda formu dažādos laika posmos.

Uzdevuma mērķis: prast saskatīt pārmaiņas dabas formās dažādā laika posmā.

Audzēkņu vecums: 11–12 gadi.

Mācību priekšmets: Papīra plastika.

Materiāli: A3 formāta zīmēšanas papīrs, šķēres, PVA līme vai līmes zīmulis.

Darba gaita:

1. Audzēkņi izvēlas vienu rudens ziedu (dālija, astere, samtene utt.).
2. Zīmēšanas lapu sadala četrās daļās.
3. Pirmajā laukumā pēta ziedu un lokot, burzot, liecot papīru atveido izvēlēto zieda formu.
4. Pēc nedēļas izvēlēto ziedu pēta atkal un cenšas saskatīt tā pārvērtības, kuras ar papīra palīdzību attēlo otrajā laukumā. Ziedu pēta četras nedēļas un tā pārvērtības attēlo savā darbā.

Darba process un rezultāts

Paula Zariņa, 11 gadi, 3. kurss. Zieda pārvērtības pētīja katru nedēļu, un tā pārmaiņas audzēkne attēloja telpiskā formā papīra plastikā.

Secinājumi

Bērniem uzdevums patika un ziedu pārvērtības interesanti attēloja papīra plastikā.

Kādā krāsā ir kartupeļa sula?

Mācību uzdevums: lietojot sulas un vielu maisījumus kā krāsvielu, attēlot un raksturot tās.

Uzdevuma mērķis: pilnveidot audzēkņu zināšanas par dabiskām krāsvielām, sniegt eksperimentāla darba pieredzi.

Audzēkņu vecums: 10–11 gadi.

Mācību priekšmets: Gleznošana.

Materiāli: piederumi sulu un maisījumu iegūšanai, trauki, papīrs, otas, akvarelis vai guaša.

Darba gaita: iegūst sulu un vielu maisījumus (piem., nokāš sarīvētu dārzeņu, atlaidinātu ogu sulu, aplej tējas un garšvielas ar karstu ūdeni). Attēlo uz papīra sulu vai maisījuma toni, apraksta novērojumus. Uzjauc atspoguļotos dabīgos krāsu toņus ar guašu vai akvareli. Glezno ar krāsvielām.

Darba process un rezultāts

Alise Līga Skujiņa, 10 gadi, 4. klase

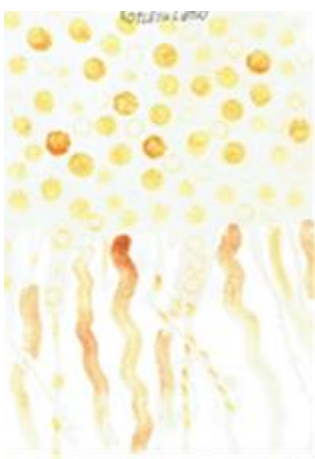
Laura Alziņa, 10 gadi, 4. klase

Luīze Plūme, 11 gadi, 4. klase

Laura Alziņa, 10 gadi, 4. klase

Heidija Kļaviņa, 10 gadi, 4. klase

Secinājumi

Uzdevums iepazīstināja audzēkņus ar dabīgajām krāsvielām, tika pievērsta uzmanība pārtikas produktu dažādajām īpašībām. Eksperimentālā pieeja padarīja darba procesu aizraujošu. Līdzīgu uzdevumu jāveic pavasarī, izmantojot dabā atrodamos augus.

Agregārstāvokļi

Mācību uzdevums: nokrišņu pētīšana.

Uzdevuma mērķis: izpētīt un uzzīmēt dažādus ūdens agregārstāvokļus – sniegs (sniegavīrs), kušanas process, ūdens pilieni, ledus, karsts ūdens.

Audzēkņu vecums: 8–15 gadi.

Mācību priekšmets: Kompozīcija.

Materiāli: papīrs, zīmulis, ūdenskrāsas, otas.

Darba gaita:

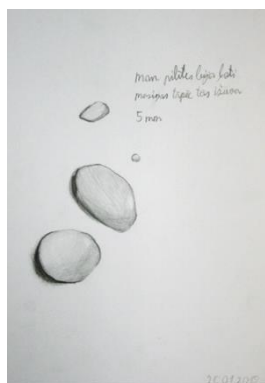
1. Audzēkņiem tiek dots uzdevums savākt sniegu un no tā uzveidot objektu – mini sniegavīru, dzīvnieku vai kādu abstraktu formu.
2. Sniegavīra zīmēšana. Audzēkņi zīmē un pieraksta ūdens agregārstāvokļus, pēta sniega kušanu, fiksējot temperatūru, laiku, kušanas ātrumu.
3. Daļēji izkusuša un izkusuša sniegavīra zīmēšana – pilieni vai ūdens šķīvī.
4. Izkusušā sniegavīra sasaldēšana ledus gabalā. Ledus zīmēšana pret gaismu.
5. Vārīta ūdens zīmēšana stikla krūzītē.
6. Darbu noformēšana, apraksta veidošana. Savu sajūtu pierakstīšana, veicot pētījumu.

Darba process un rezultāts

Mini sniegavīrs

Iveta Grolle, 11 gadi, 4. klase

Iveta Grolle, 11 gadi

Karolīna Grabovņicka, 8 gadi, 1. klase

Maija Kalniņa, 11 gadi

Secinājumi

Sākotnēji bērni ar interesi piedalījās uzdevuma pildīšanā, ļoti koncentrējās un mēģināja saskatīt zīmējamās nianšes. Otrajā piegājienā, zīmējot ūdens pilienus, ledu un burbuļus, skolēnu interese par uzdevumu bija minimāla.

Mākslas darbs kā ierosme pētījumam

Mācību uzdevums: pētījums par tēmu „Jūra”, „Orhideja”, „Sēnes un sēņotāji”.

Uzdevuma mērķis: izpētīt un izmēģināt stilizāciju, dizainu un ilustrāciju kā vizuālas mākslas izpausmes formu.

Audzēkņu vecums: 9–16 gadi.

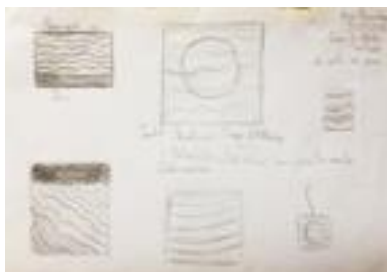
Mācību priekšmets: Kompozīcija.

Materiāli: papīrs, zīmulis, tintes pildspalva, akvarelis, guaša, krāsu zīmuļi, flomāsteri.

1. uzdevums. Jūra.

1. Mākslinieces Daigas Štālbergas izstādes „Ar skatu uz jūru” apmeklējums galerijā „Istaba”. Izpētes sākumpunkts ir veids, kā profesionāls mākslinieks stilizē un interpretē vispārzināmo dabas tēlu – jūru. Kādus materiālus un tehnikas lieto personisku sajūtu un noskaņas vizualizācijai. Procesa gaitā pēta un analizē mākslinieka radīto un savu darbu ar jūras tēla vizualizāciju dažādās tehnikās un tās attēlošanas veidu meklējumiem.
2. Klasē audzēkņi uzskicē izstādē redzēto darbu motīvus, fragmentus u.tml. Pieraksta informāciju par autoru, vietu, izmantotajiem materiāliem, mākslas medijiem, nosaukumu u.tml. Iespaidojoties no mākslinieces, uzskicē savu versiju par izstādes tēmu (1. attēls).
3. Savu skici realizē kā patstāvīgu melnbaltu kompozīciju ar tintes pildspalvu (2. attēls).
4. Nedēļas laikā audzēknis patstāvīgi pēta jūru vai turpina pētījumu, balstoties uz iepriekšēju pieredzi. Jūras attēlojums akvareļtehnikā. Ūdens virsma, atspīdumi.
5. Jūras attēlojums guašas tehnikā. Dekoratīva kompozīcija (4., 5. attēls).
6. Jūras ainavas kompozīcija. Krāsu zīmuļu tehnika (6. attēls).
7. Rakstiskais pētījuma kopsavilkums (3. attēls).

Darba process un rezultāts

Skices Daigas Štālbergas izstādē.
Anna Aleksandere, 10 gadi, 1. klase

Skice Daigas Štālbergas izstādē.
Veronika Orlova, 12 gadi, 1. klase

Pētījuma kopsavilkums.
Māris Krūmiņš, 12.gadi, 1. klase

Jūras attēlojums (guaša).
Veronika Orlova, 12 gadi, 1. klase

Jūras attēlojums (guaša).
Elīza K. Putna, 12 g., 1. klase

Jūras attēlojums (krāsainie zīmuļi).
Veronika Orlova, 12 g., 1. klase

2. uzdevums. Orhideja.

1. Vizuāli izteiksmīgā auga – orhidejas pētījums un refleksija par to dizainā.
2. Audzēkņi ar parasto zīmuli skicē no dabas raksturīgākās orhidejas detaļas, nosaucot tās vārdā (1. attēls).
3. Audzēkņi mēģina saskatīt pēc iespējas vairāk orhidejas augā redzamās dažādās krāsu nianšes – no spilgti intensīvām līdz neitrālām. Jauc krāsas guašas tehnikā un klāj brīvu kompozīciju lapā (2. attēls).
4. Ievieto formātam pārāk izstiepto objektu lapā, veidojot līdzsvarotu kompozīciju. Tālāk glezno augu lokālajās krāsās (3. attēls).
5. Izmantojot iepriekšējo pētījumu, veido auduma apdrukas dizainu, ornamentu, stilizējot/vienkāršojot auga formas un krāsas (4., 5. attēls).
6. Rakstiskais pētījuma kopsavilkums (6. attēls).

Darba process un rezultāts

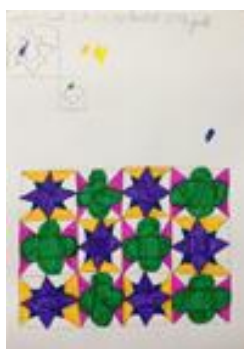
Skice. Gustavs Zusts
11 gadi, 2. klase

Krāsu nianšes. Evelīna
Tillere 11 gadi, 2. klase

Gleznojums lokālajās
krāsās. Patrīcija Moravska
12 gadi, 2. klase

Auduma apdruka. Gustavs
Zusts 11 gadi, 2. klase

Auduma apdruka. Patrīcija
Moravska, 12 gadi, 2. klase

Pētījuma kopsavilkums.
Evelīna Tillere, 11 gadi,
2. klase

3. uzdevums. Sēnes un sēnotāji.

1. Mākslinieka Zahara Zē izstādes „Sēņu laiks” apmeklējums galerijā „Micēlijs”. Gan tā laikā, gan vēlāk klasē audzēkņi skicē un pieraksta, analizē, vērtē un interpretē redzēto (6. attēls).
2. Audzēkņi atnes dažādas sēnes un skice tās ar zīmuli (1. attēls).
3. Audzēkņi glezno nedēļu ledusskapī glabātās sēnes ar akvareli, maksimāli tiecoties uzjaukt lokālās krāsas (2. attēls).
4. Audzēkņi veido kluso dabu ar sēnēm jauktā tehnikā (3. attēls).
5. Audzēkņi veido komiksu vai ilustrāciju par tēmu. Apraksta pētījuma rezultātus (4., 5. un 6. attēls).

Darba process un rezultāts

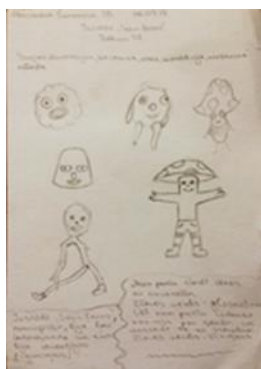
Sēņu skicēšana.
Valērija Muravjova, 14 gadi, 4. klase

Gleznājums lokālajās krāsās.
Aleksandra Šumakova,
13 gadi, 4. klase

Klusā darba jauktā tehnikā.
Valērija Muravjova, 14 gadi, 4. klase

Komikss. Aleksandra Šumakova,
13 gadi, 4. klase

Ilustrācija.
Anna Zervina, 16 gadi, 4. klase

Ilustrācija.
Valērija Muravjova, 14 gadi, 4. klase

Secinājumi

Skolotāji un audzēkņi parādījuši profesionālu varēšanu un radošu pieeju.

Audzēkņu motivācija apmeklēt mākslas skolu pamatā balstās zināšanu un prasmju programmatiskā apgūvē skolotāja vadībā. Audzēkņi nav gatavi – nevēlas vai nevar atlicināt laiku patstāvīgam pētījumam dabā, objekta izvēlei u.tml. Arī skolotāja rīcībā ir tikai nodarbībām atvēlētais laiks.

Ar retiem izņēmumiem audzēkņi vēl nespēj formulēt savas atziņas, nepārvalda pietiekamā līmenī latviešu literāro valodu un gramatiku. Tas attiecas gan uz tiem audzēkņiem, kuriem latviešu valoda ir dzimtā, gan tiem, kuriem ir cita dzimtā valoda, un tādu mūsu skolā ir daudz. Mākslas pedagoga uzdevums ir paplašināt audzēkņu valodu ar profesionālo terminoloģiju, kas arī nav viegls uzdevums.

Klasesbiedru sejas

Mācību uzdevums: pētīt klasesbiedru ķermeņa daļas – sejas formu; uzacu formu un biežumu; acu, ausu, deguna, vaigu, lūpu un matu formu un krāsu; roku un nagu formu. Apkopot iegūtos datus un noteikt dominējošās iezīmes katrai ķermeņa daļai.

Uzdevuma mērķis: pētīt cilvēku un noteikt dominējošās iezīmes katram pētāmajam objektam – acīm, ausīm, vaigiem, matiem, uzacīm, lūpām, degunam, rokām, nagiem.

Audzēkņu vecums: 13–14 gadi.

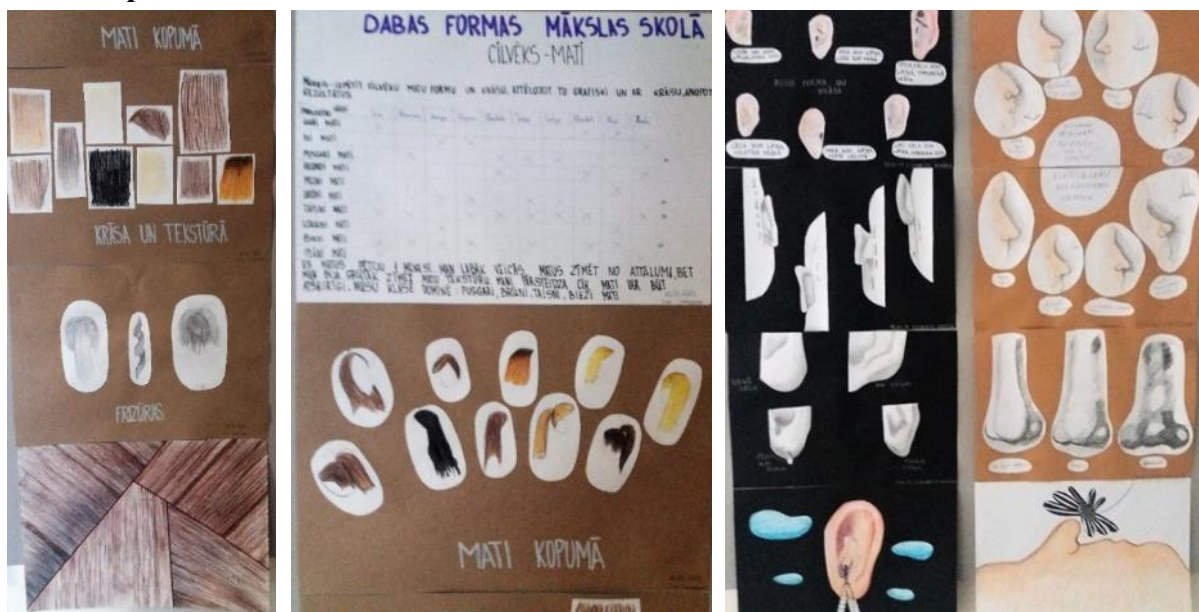
Mācību priekšmets: Zīmēšana.

Materiāli: papīrs, krāsu zīmuļi, līme, aplikāciju papīrs.

Darba gaita:

1. Audzēkņi izvēlas pētāmo objektu – cilvēka ķermeņa daļu.
2. Izveido tabulu, kur ieraksta klasesbiedru vārdus un ķermeņa daļu galvenās iezīmes.
3. Vēro pētāmo objektu un atzīmē tabulā objekta īpašības.
4. Zīmē novēroto objektu, attēlojot to formu un krāsu.
5. Katrs audzēknis pēta klasesbiedrus un attēlo tos zīmējumos.
6. Apkopo rezultātus un ar dominējošo ķermeņa daļu zīmē asociatīvu, radošu kompozīciju.
7. Visi audzēkņi uzzīmē kopīgo tēlu ar dominējošajām objektu iezīmēm.

Darba process un rezultāts

Līva Lavrenova,
12 gadi, 6. klase

Elizabete Kazāka,
13 gadi, 6. klase

Edgars Zirnītis,
13 gadi, 6. klase

Secinājumi

Pētījums bija interesants un aizraujošs. Audzēkņi vēroja cits citu, atklājot interesantas detaļas pētāmajos objektos. Pētījuma procesā audzēkņi iepazīna cits citu un arī kļūva par draugiem.

Pētījuma rezultātā 6. klases audzēkņi uzzīmēja cilvēku ar dominējošajām iezīmēm – brūni, pusgari mati, zilas uz leju vērstas acis, uzrauts, vidējs deguns vidējas ausis, gaišas, izliektas uzacis, sarkanas, biezas lūpas, garas, sievišķīgas rokas un sārti nagi.

Objektu ēnas

Mācību uzdevums: eksperimentēt, vērojot dabas objektu, pievēršot uzmanību tam, kādas daudzveidīgas ēnas rodas gaismas ietekmē uz šo objektu.

Uzdevuma mērķis: attīstīt skolēnā izziņas spējas caur pētniecību, radoši pielietot vizuālos izteiksmes līdzekļus.

Audzēkņu vecums: 8–9 gadi.

Mācību priekšmets: Kompozīcija.

Materiāli: A4 papīrs, pētāmais objekts, guaša, mobilais telefons vai lukturis, flomāsteri.

Darba gaita:

1. Pētāmo objektu izgaismot ar lukturīti un, mainot attālumus, vērot, kā izmainās objekta ēnas.
2. Izvēlēties piemērotākos izteiksmes līdzekļus, kas ļautu radošāk un interesantāk attainot vērojumus (piemēram, ar tonālām krāsām vai līnijām / kontūrām).

Darba process un rezultāts

Odiņa Grīnberga, 1. klase

Liliāna Krūskopa, 1. klase

Lote Skruže, 1. klase

Secinājumi

Uzdevums skolēnam paver iespējas vērot pazīstamus priekšmetus no citāda rakursa un pašam iesaistīties procesā, meklējot piemērotākos izteiksmes līdzekļus novērojumu mākslinieciskai atspoguļošanai.

Krāsu toņi dabas objektos

Mācību uzdevums: saskaņāt krāsu nianse pētāmajos dabas objektos.

Uzdevuma mērķis: attīstīt skolēnos prasmi saskaņāt krāsu dažādību.

Audzēkņu vecums: 8–9 gadi.

Mācību priekšmets: Kompozīcija.

Materiāli: A4 papīrs, akvareļkrāsas, guaša.

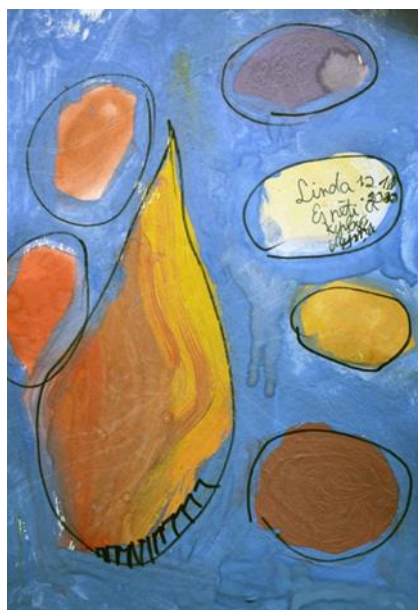
Darba gaita:

1. Izvēlas savu pētāmo dabas objektu.
2. Izpētot objektu, piefiksē saskaņātās krāsu nianse.

Darba process un rezultāts

Agate Bērziņa, 1. klase

Linda Kalniņa, 1. klase

Līva Rēzija Vanaga, 1. klase

Secinājumi

Uzdevums ļauj skolēniem atklāt krāsu daudzveidību, kas slēpjas ierastās lietās, kā arī pilnveidot krāsu jaukšanas un uzklāšanas prasmes.

Sarkanā biete

Uzdevuma mērķis: dot audzēkņiem iespēju domāt netradicionāli un attīstīt radošu pieeju mācību procesam, veicināt audzēkņu izpratni par dažādu tehniku daudzveidību, attīstīt iztēli, fantāziju un brīvu radošu pieeju darba veikšanai.

Audzēkņu vecums: 10–12 gadi.

Mācību priekšmets: Gleznošana.

Materiāli: A4 zīmēšanas lapas, sangīna, ogle, marķieris, ota, guaša, sausais pastelis.

Darba gaita:

1. Ar sangīnu un ogli uzzīmēt uzstādījumu, kurš sastāv no dažādu izmēru un formu sarkanām bietēm.
2. Atspiest biešu nospiedumus uz papīra un ar marķieriem veikt dekoratīvus papildinājumus.
3. Izspiest biešu sulu un gleznot ar to.
4. Pārrunas un analīze.

Darba process un rezultāts

2. kurss, 10–12 gadi

Ksenija Radčenko, 12 gadi, 2. kurss

Secinājumi

Uzdevums audzēkņiem radīja interesi izzināt netradicionālas tehnikas. Process sanāca radošs. Audzēkņiem visvairāk patika eksperimentēt ar nospiedumiem un gleznot ar biešu sulu.

Dabas objekta pētīšana palielinājumā

Mācību uzdevums: pētīt dabas objekta vizuālās īpašības ar lupas palīdzību. Stilizēti attēlot tās palielinājumā.

Uzdevuma mērķis: Veicināt interesi un spēju saskatīt un pētīt sīkas detaļas. Rosināt izmantot dažādus palīg līdzekļus, padarot interesantāku un aizraujošāku pašu darba procesu.

Audzēkņu vecums: 10–14 gadi.

Mācību priekšmets: Gleznošana, Zīmēšana.

Materiāli: lupa, balts un krāsains papīrs, brīva tehnika.

Darba gaita:

1. Aplūkot iepriekš izvēlēto dabas objektu ar lupu no dažādiem rakursiem. Gan ārpusi, gan, ja tas iespējams, arī iekšpusi, tā sastāvdaļas.
2. Atklāt objekta vizuālās īpašības – faktūras, toņus, nianšes, kas nav pamanāmas ar aci.
3. Pierakstīt idejas un/ vai veidot ideju skices.
4. Zīmējums vai gleznojums brīvā tehnikā.

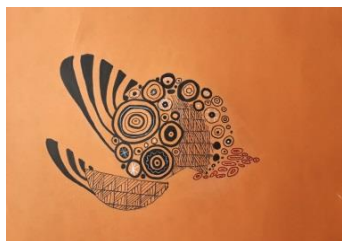
Darba process un rezultāts

Ieva Kārklīņa, 11 gadi, 3. kurss

Rēzija Lintiņa, 11 gadi, 3. kurss

Mihaels Martjuševs, 10 gadi, 3. kurss

Ērika K. Boitmane, 13 gadi, 5. kurss

Secinājumi

Šķietami vienkāršais pētīšanas paņēmiens ar lupas izmantošanu raisīja nedalītu interesi audzēkņos, sevišķi jaunākā vecumposmā. Protams, izpētīts tika ne tikai izvēlētais objekts, bet arī rokas, nagi un blakusesošās lietas. Taču bija arī liels prieks pētāmajā objektā ieraudzīt nianšes, kas ar neapbruņotu aci nav saskatāmas.

Pierādījās, ka radošāka pieeja darba procesam palīdz iegūt arī interesantākus rezultātus un palīdz paskatīties uz pierasto jaunā rakursā.

Dabas objekta attēlošana netradicionālā tehnikā

Mācību uzdevums: pētīt un attēlot dabas objekta vizuālās īpašības, izvēloties netradicionālus tehniskos paņēmienus, kur pats pētāmais objekts tiek tehniski izmantots darba tapšanā.

Uzdevuma mērķis: veicināt radošo domāšanu, vēlmi un drosmi eksperimentēt. Padarīt darba procesu aizraujošu, ne mazāk svarīgu kā rezultātu.

Audzēkņu vecums: 10–15 gadi.

Mācību priekšmets: Gleznošana.

Materiāli: balts un krāsains A4 papīrs, brīva tehnika.

Darba gaita:

1. Pētīt iepriekš izvēlētu dabas objektu, meklējot tās objekta iezīmes, kas būtu noderīgas uzdevumā.
2. Pārrunāt iespējamus darba variantus (faktūra un tekstūra – atspiedumam; objekta dabīgā sula, kas būtu izmantojama kā krāsa; pats objekts kā tehniskais līdzeklis – ota, kas glezno sevi pašu utt.)
3. Eksperimenti.
4. Darba izpilde brīvā – eksperimentu rezultātā izvēlētajā, tehnikā.

Darba process un rezultāts

Topinambūra gleznošana ar topinambūru

Amanda Rebuka, 14 gadi, 6. klase

Herberts Sula, 10 gadi, 3. klase

Secinājumi

Objekta vizuālās īpašības tradicionāli pēta ar redzes palīdzību. Taču uzdevums parādīja, ka arī citas maņas, piemēram, tauste, arī veiksmīgi var tikt iesaistītas šajā procesā. Jo netradicionālāks, šķietami sarežģītāks, pētāmais dabas objekts bija izvēlēts, jo interesantākas idejas radās un aizraujošāki eksperimenti tika veikti (piemēram, ar topinambūra gleznošana ar topinambūru).

Valsts konkursa otrās kārtas uzdevumi Dabas objekta/u vizuāls pētījums

Jaunākā grupa (10 – 11 gadi)

„Pazudušais” objekts

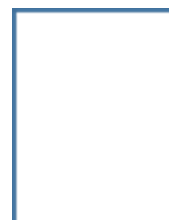
1.uzdevums. Dabas objekta izpēte un skicēšana

Izvēlies vienu dabas objektu, izpēti to!

Skicē objektu no visām pusēm, lai izvēlētos skatupunktu, kas visizteiksmīgāk raksturo objektu!

Pieraksti vārdus, kas raksturo dabas objektu (izskats, forma, krāsas, struktūra, faktūra, smarža, raksturs u.c.)!

Skices un pieraksti tiek veikti uz skiču (plānā) papīra

2.uzdevums. Sludinājuma izveide

Iztēlojies, ka dabas objekts atdzīvojas un pazūd. Lai to atrastu, jāsatavos sludinājums – meklētā objekta attēlojums un apraksts (divi darbi – zīmējums vai gleznojums un rakstu darbs).

Kā mākslinieciskās izteiksmes līdzekļi izmanto personifikāciju*!

Pirmais darbs

Zīmējums vai gleznojums - „pazudušā” objekta attēlojums palielinājumā

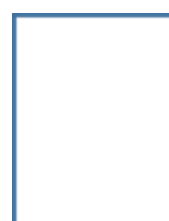
Iespējami precīzi attēlo objektu, izvēloties piemērotu tehniku!

Zīmē vai glezno objektu palielinājumā tā, lai tas būtu labi redzams no attāluma (pa visu lapu) – dabas objekta attēlojums būs sludinājuma vizuālā daļa.

Ja nepieciešams, papildini zīmējumu!

Otrais darbs

Rakstu darbs – sludinājums, kas skaidro, kas un kāpēc tiek meklēts

Sludinājuma sastāvdaļas:

- **virsraksts – uzsaukums**, kas aicina pievērst uzmanību pazudušajam objektam;
- **teksts**, kas apraksta objektu (izskats, īpašības, pazīmes), kur un kad pazudis, kas noticis (aizbēdzis, pazaudēts u.tml.);
- **informācija par to, kas** (piemēram, tu, jebkurš cits, izdomāts tēls) meklē pazudušo, **kur** paziņot par atrašanu.

*Personifikācija – cilvēkam piemītošu īpašību vai spēju pārnēsums priekšmetiem, objektiem.

Darba piederumi (pēc izvēles):

grafīta un krāsainie zīmuļi, dzēšamā gumija, rakstāmriki (tintes pildspalvas, smalkie flomāsteri, rakstāmspalvas), tuša, otas, akvareļu krāsas.

Vērtēšanas kritēriji:

- 1) darba idejiskais un radošais risinājums (objekta izpēte, darba iecere, teksts u.c.);
- 2) darba mākslinieciskais risinājums (izteiksmes līdzekļi, novietojums lapā, kompozīcija, teksta kompozīcija u.c. risinājumi);
- 3) darba tehnika un izpildījuma kvalitāte, ar roku rakstīta teksta vizuālais kopskats, darba kopējais noformējums.

Uzdevums. Dabas objektu „saruna”

Kas jādara	Darba forma un kur darbs veicams
<p>Izpēte Izvēlies divus atšķirīgus dabas objektus, izpēti tos! Pieraksti iespējami daudz vārdu, kas raksturo katru izvēlēto dabas objektu (izskats, forma, krāsas, struktūra, faktūra, smarža, raksturs u.c.)!</p>	<p>Pieraksti un skices tiek veikti uz šīs lapas apakšējā iezīmētajā laukumā.</p>
<p>Situācijas attēlojums vizuāli Iztēlojies izdomātu situāciju, kurā dabas objekti satiekas un “sarunājas”. Uzzīmē/ uzglezno tos uz vienas lapas, izceļot katram raksturīgo! Attēlo tos izdomātā vidē (telpā, ārā, spēlē vai citā pasaulē)!</p>	<p>Vizuālais darbs – zīmējums vai gleznojums – tiek veikts uz baltas lapas.</p>
<p>Situācijas atainojums rakstiski Iztēlojies, kāds dialogs – saruna – varētu norisināties starp abiem dabas objektiem! Saceri tekstu un pieraksti to! Dialoga sacerēšanā izmanto savus pierakstus un attēloto vidi, kurā tēli (dabas objekti) satiekas! Izdomā veidu, kā pierakstīt sarunu, lai tā būtu vizuāli izteiksmīga un salasāma! Izmanto visu lapas laukumu! Kā mākslinieciskās izteiksmes līdzekli izmanto personifikāciju*. <i>*Personifikācija – cilvēkam piemītošu īpašību vai spēju pārnests priekšmetiem, objektiem.</i></p>	<p>Rakstu darbs – dialogs starp dabas objektiem tiek veikts uz baltas lapas. Lapas novietojums (horizontāli vai vertikāli) tāds pats kā vizuālajam darbam.</p>

Darba piederumi (pēc izvēles): grafīta un krāsainie zīmuļi, dzēšamā gumija, rakstāmrīki (tintes pildspalvas, smalkie flomāsteri, rakstāmspaldas), tuša, otas, akvareļu krāsas.

Vērtēšanas kritēriji: darba idejiskais un radošais risinājums (objektu izpēte, darba iecere, saturs, dabas objektu interpretācija); darba mākslinieciskais risinājums (izteiksmes līdzekļi, novietojums lapā, zīmējuma un teksta kompozīcija lapā u.c. risinājumi); darba tehnika un izpildījuma kvalitāte, ar roku rakstīta teksta vizuālais kopskats, noformējums.

Pieraksti un skices

Uzdevums. „Noslēptais” objekts

Kas jādara	Darba forma un kur darbs veicams
<p>Izpēte un skicēšana</p> <p>Izvēlies vienu dabas objektu, izpēti to! Skicē objektu no visām pusēm, lai izvēlētos rakursu, kas visizteiksmīgāk raksturo objektu!</p>	<p>Skices zīmē uz skiču (plānā) papīra.</p>
<p>Dabas objekta pētniecisks attēlojums ar skaidrojumiem</p> <p>Iespējami precīzi attēlo objektu, izvēloties piemērotu tehniku! Iekļauj darbā vārdus, tekstus, kas detalizēti raksturo dabas objektu (izskats, forma, krāsas, struktūra, faktūra, smarža, raksturs u.c.)!</p>	<p>Pirmais darbs – pētniecisks zīmējums vai gleznojums, papildināts ar tekstu – tiek veikts uz baltas lapas.</p>
<p>Objekta pārveidošana un „paslēpšana”</p> <p>Attēlo izvēlēto objektu, ievietojot to izdomātā vidē tā, lai tas nebūtu pamanāms! „Noslēp” to!</p> <p>Brīvi izmanto dažādus izteiksmes līdzekļus un veidus (piemēram, stilizācija, pārveidošana, raksta izveide u.c.). Kā iedvesmu darbam vari izmantot dabā esošo parādību mīmikriju*.</p> <p><i>*Mīmikrija – evolūcijas gaitā izveidojusies dzīvnieku un augu formas, krāsas aizsargājoša līdzība ar apkārtējās vides priekšmetiem vai citiem augiem un dzīvniekiem.</i></p> <p>Uz lapas uzraksti darba nosaukumu vai īsu aprakstu, kas palīdz izprast darba ieceri!</p>	<p>Otrais darbs - zīmējums vai gleznojums – tiek veikts uz baltas lapas.</p> <p>Lapas novietojums (horizontāli vai vertikāli) tāds pats kā pirmajam darbam.</p>

Darba piederumi (pēc izvēles): grafīta un krāsainie zīmuļi, dzēšamā gumija, rakstāmriki (tintes pildspalvas, smalkie flomāsteri, rakstāmspalvas), tuša, otas, akvareļu krāsas.

Vērtēšanas kritēriji: darba idejiskais risinājums (objekta izpēte, darba iecere, teksts); darba mākslinieciskais risinājums (izteiksmes līdzekļi, novietojums lapā, kompozīcija, teksta integrēšana darbā u.c. risinājumi); darba tehnika un izpildījuma kvalitāte, ar roku rakstīta teksta vizuālais kopskats, kopējais noformējums.